

Polŋ nyegãaŋ seβε maŋ hã Ɔrɔmutaamba-i Nelmuoyamma

Ɔrɔmutaamba nuɔ Diilonŋ-nelma-i nuɔmba naŋ wulaa aa hũu-ma. Polŋ nuɔ ba maama-i du-maanŋo-na, uŋ juɔ'a u kã, u nyegẽŋ seβε daayo-i duɔ tũnu-bei wuɔ u ka kã ba terienŋu-na ka jaal-ba.

Pol firiinu *Neldɔdɔlma-i baa-ba seβε daayo-na. U nelma-i hiere ma kãa ka jũŋ nelma diei nuɔ; wuɔ *Yuifuyienŋ nuɔ o, Yuifuyienŋ nuɔ sɪ o, da ŋ haa ŋ nanŋa-i Yesu-i-na yonŋ, Diilonŋo tuɔ kãŋ-ni nelviinŋ nuɔ aa u *Yalle ta di kãyã-nie ŋ wuɔsaanŋu-na (sap. 1-8).

U piiye Yuifubaa-ba maŋ ciinaana Yesu-i ba kũŋgu-i: Wuɔ baŋ ciinaana Yesu-i, Diilonŋo firiinu u huɔŋga-i baa *niɛraamba maŋ hũyãa u maama-i a kor-ba. U cie kufanŋu-i a pigãaŋ wuɔ nuɔmba-i hiere ba maama dɔlnu-yuɔ, u sa ce cieluɔ. A ce dumaanŋo-na u saa bi nanna Yuifubaa-ba-i. Yiinŋu dii baa yiinŋu ba ka hũu Yesu maama-i aa Diilonŋo kor-ba (sap. 9-11).

U bi tagaaya pigãaŋ Diilonŋ-dũŋ-baambaŋ saaya ba waa dumaa ba-naa nuɔ, baa baŋ bi saaya ba bel banamba-i dumaa tiɛnamma-na (sap. 12-15). U perienŋ u seβε-i baa jaalupãlle, aa cira ba ta ba cãrã Diilonŋo-i ba hã-yo u wuɔsaanŋu-na, aa duɔ hi ba terienŋu-i ba kãyã-yuɔ u cor baa u hũmelle-i (sap. 15-16).

Jaaluŋgu

1 Muɔ Pol, muɔmei nyegãan seɓe daayo-i. Yesu-Kirsa cãarãŋ muɔ. Diilonjo ciε-mi Yesu *pɔpuɔrbilon muɔ aa bɔ-mi mi denj mi ta mi wuɔra mi wanj u *Neldɔdɔlma-i baa nuɔmba-i. 2 Nelma famma-i Diilonj unj pãa ma nuŋgu-i ku bãangu cuɔ. Wuɔ ciε u *pɔpuɔrbiemba yaa nyegẽŋ-ma u seɓe-i-na. 3 Ma vii u Biεŋo yaa-i Itienjo-i Yesu-Kirsa-i. A saa baa u nelbilosɪnni-i, u waa jãmatigi *Davidi hãayẽlŋo. 4 Nga unj kuu aa sire, *Diilonj-Yalle pigãan wuɔ Diilonj-Biεŋo kelkel. 5 Fuɔ barguɔ yaa nuɔ-i Diilonj unj ciε baa-mi a ce-mi u pɔpuɔrbilon muɔ u yerre fafaangu maama-na, nuɔmba-i nilɛiŋa-na hiere ba da ba haa ba nanja yuɔ aa ta ba nu u nuŋgu-i. 6 Diilonj unj bɪε namaa namaŋ a hã Yesu-Kirsa-i, na nuŋgu bi dii nuɔŋ daaba-na.

7 Diilonj unj dɔlaa namaa namaŋ Ɔrɔmu-i-na hiere aa bɪ-na ce-na u baan namaa, mi nyegẽŋ seɓe daayo-i da mi hã namei.

I To-i Diilonjo-i, baa Itienjo-i Yesu-Kirsa-i ba kãyã-nei aa fɛ na hɔmmu-i.

Pol taara u ce horre baa Ɔrɔmɔtaamba-i

8 Mi ka jaal Diilonjo yaa igẽna na maama-na, Yesu-Kirsa barguɔ-i-na. Hama-i nuɔ-i? Ku yunju yaa daaku: Nilɛiŋa-na hiere ba wanj na Diilonj-hũmellenj-kũŋgu-i. 9 Yinni manj jonj na maama sa karaanu-miε mi Diilocãrãlle-na; Diilonjo yaa mi siera. Mi wanj u Biεŋo *Neldɔdɔlma-i baa nuɔmba-i, kuu dii ŋaa mi cãa Diilonjo-i baa huɔŋga diei yonj. 10 Mi bi cãrã-yuɔ bãangu-i baa isuɔŋgu-i, wuɔ duɔ siε, u yanj mi da kã na wulaa. 11 Mi gbu mi taara mi da na yufelle a cal Diilonjo sãmma-i baa-na ku yaa fɔŋgũɔ ka da-nei. 12 Mi taara mi cira: Da

mi kā i ka da i-naa, i ka gbāa dii sirēiṅa i-naa nuō i Diilonḡ-hūmelle wuōsaṅgu-na.

¹³ Tobinḡ namaa, mi taara na suō wuō minḡ duōṅ ta mi dii yinni-i wuō mi kā na terienḡgu-na ku yuu niele, ṅga ji hi baa nyunḡo, mi saa hi da mi fεε yogo. Mi taara mi maacemma da belle na hōlma-na ṅaa maṅ daa belle dumaa yammu nammu-na. ¹⁴ Mi saaya mi hi nuōmba-i hiere baa Neldōdōlma-i: bamaṅ yufienḡa-i puurii baa bamaṅ yufienḡa-i saa puur, ka cor baa bamaṅ suyaṅ yienḡu-i baa bamaṅ sa suyaṅ yienḡu-i hiere. ¹⁵ Ku'ī ciε mi ta mi taara mi ka waṅ-ma baa namaa namaṅ bi dii tīεna ጋጦሙ-i-na.

Fōṅgūō dii Neldōdōlma-na

¹⁶ Senserre sa da-mi baa *Neldōdōlma wamma-i. Ma yaa Diilonḡo fōṅgūō-i. U ce ma yaa-i u kor bamaṅ hūyāa-ma hiere, a doṅ *Yuifubaa-ba-na ka cor baa *niεraamba-i hiere. ¹⁷ Neldōdōl daama pigāaṅ Diilonḡ uṅ kāṅ nuōmba-i dumaa nelviimba. Viisinni da Yesu yaa nuō-i yonḡ; da ṅ haa ṅ naṅga-i yuō, Diilonḡo tuō kāṅ-ni nelviinḡ nuō ṅaa maṅ nyegāaṅ dumaa u nelma-na wuō: «*Umaṅ duō haa u naṅga-i Diilonḡo-na, nelviinḡo; u ka kor.*»*

Nelbiliemba cal ba cor

¹⁸ Diilonḡo tiyāa dii dāro-i-na aa tuō pigāaṅ nelbiliemba-i wuō u huōṅga duu baa-ba, kεε ba sa kāṅ-yo aa ba sa bi tiraa ce u huōṅga-i. Ba ce ba maacembababamma-i ba fīεna ninsoṅo-i. ¹⁹ ህ siε suō wuō kumaṅ gbāa suō Diilonḡ-kūṅgu-na, ku saa fuo-bei. Diilo fuō fεεε yaa pigāaṅ-ba baa-ku. ²⁰ U pigāaṅ-ba baa-ku niε niε? Molonḡ yufelle saa haa

* **1:17** Abakuke (Habaquq) 2.4

Diilonɔ-na dede, nɔa die ne uŋ hielaa miwaanɔ-i dumaa dii ku huɔŋgu-na ji hi baa nyunɔ, i da u sinni-i baa u himma-i u maacemma-na. A ce dumaanɔ-na nelbiliemba sie da antaalamma. ²¹ Ba suyaa Diilonɔ-i aa yagar ba sa dii u nunɔ-i ku diima, ba sa jaal-o ku jaaluŋgu. Ba yunni kuu aa yan-ba, ba anjɔguɔma piera-bei dii-ba kukulmana. ²² Ba daa nie si ba ce a ne da ba milaan. ²³ Ba birii yan Cagaan-Diilonɔ man sa ji kaan terienɔ aa sisin nelbiliemba baa bimbaamba-i ta ba buol. Huriimba-i dii, baabuulaamba bi dii. A ne da tamman-binɔkɔŋgu sa co. ²⁴ Diilonɔ daa-ma dumei u yan-ba ba ferɛn nuɔ ba kakarkuon-maacemma-na ba ta ba ce kuman dalaanun-bei. Ba tiya ku yaa nuɔ-i ta ba ce senda-weima-i ba-naa nuɔ. ²⁵ Ba yaan Diilonɔ ninsonɔ-i aa cu coiman huon-nu. Diilon uŋ hielaa bimbinni man, ba buol ni yaa-i aa ta ba pa niipanni ba ha-ni aa bir yan uman hielaini. A ne da u yaa saaya gbeliema hanni man jon. Ma cie! ²⁶ Diilonɔ daa-ma dumei u yan-ba ba ferɛn nuɔ ba ta ba ce ba senda-weima-i. Ba caamba birii yan bamba-i aa ta ba galla baa ba nacaamba. ²⁷ Bamba-i maaduɔma, ba yaan caamba-i aa ta ba ku ba-naa maa-na. Ba naan binwosinin; ba galla baa ba nabamba. A ce dumaanɔ-na, ban taaran kuman ba da-ku. ²⁸ Ban ju'a Diilon-maama saa hi-ba, Diilonɔ naa u yan-ba baa ba anjɔgababamma-i ba ta ba ce kuman saa saaya cemma. ²⁹ Balaanɔ-i hiere ku gbuɔra ku-naa bei. Ba sa funun suɔ ban bin kuman anfafamma-i gbula: cancaaya'i daayo, hɔbabalanɔa'i daaka, nenemunɔu'i daaku, nelkolle'i daade, beru'i daadu, huhurma'i daama, balaanɔu'i daaku. Ba

yaa sikuɔntaamba, ³⁰ yebiɛnataamba. Ba bigãaŋ Diiloŋo-i, bubɔlaamba, bombolmantaamba, fofortaamba, ba hinu kuubabalaangu cemma'i ŋaa bige-i, ba sa nu ba biŋcɔiŋ nuŋgu. ³¹ Ba yunni kuu aa yaŋ-ba, ba sa kã yaduŋga, hɔduraamba, ba sa ce hujarre neliɛŋ-na. ³² A ne da ba suyaa wuɔ Diiloŋo wulaa, bamaŋ ciɛŋ kumaŋ daaku temma-i, ba saa baa kuliŋgu! Ŋga ba suuye ba yufieŋa-i ta ba ce-ku, aa tiraa ta ba dii sũnuŋgu ba hã bamaŋ ciɛŋ-kun.

2

Diiloŋ uŋ gɛr dumaa

¹ Nuɔni maŋ daaŋ nelma ŋ cãl banamba-i, da ŋ fiɛ waa niɛ niɛ, ŋ siɛ kor. Da ŋ ta ŋ cãl banamba-i, kuu dii ŋaa ŋ cãl ŋ fɛɛɛ. Hama-i nuɔ-i? Naa dii kuuduŋgu yaa hiere. ² I suyaa wuɔ bamaŋ ciɛŋ maacembabalaŋ daama temma-i, Diiloŋ uŋ haa kumaŋ bei, u ninsoŋo. ³ Nuɔ da ŋ ta ŋ cãl banamba-i, aa bi ta ŋ ce ba temma-i, ŋ yuu wuɔ ŋ ka kor Diiloŋo wulaa wei? ⁴ Sisɔ Diiloŋ uŋ gbuu fũnuŋ fa aa waa hɔhĩnantieŋo, naŋ daa kufangu-i ãnsɔsɔmma wei? Ŋ saa suɔ wuɔ u fafaangu saaya ku ce ŋ bir ŋ ciluɔ-i wei? ⁵ Ŋga niŋ'a ŋ sa nu baa ŋ tũnni-i, aa yagar wuɔ ŋ siɛ bir ŋ ciluɔ-i, naŋ fɛɛɛ'i taaraayaŋ yaahuolbalalaŋo-i ŋ hã ŋ fɛɛɛ Diiloŋ uŋ ka piŋgãaŋ nuɔmba-i u jãyãmma-i yiŋgu maŋ nuɔ-i. U suɔ u pã. ⁶ U ka pã neliɛŋo neliɛŋo baa u maacemma sullu-i. ⁷ Bamaŋ vaa ba fɛɛɛ baa ãnfaaŋo-i Diiloŋo duɔ gbɛliɛŋ-ba aa da ba da cicɛlma maŋ sa tiɛŋ dede-i, ma ka dɔl-ba. ⁸ Ŋga bamaŋ puu bubuɔsĩnni

baa-yo, bamaŋ cīinaana ninsoŋo-i aa faya ba fere baa āmbabalma cemma-i, u ka pigāaŋ-ba u jāyāmma-i. ⁹ Bamaŋ cieŋ āmbabalma-i, ba ka da yaahuolo-i baa muliema yar-ba. A doŋ *Yuifubaa-ba-na ka cor baa *nieraamba-i hiere. ¹⁰⁻¹¹ A ne da umaŋ cieŋ ānfafamma-i, duɔ fiε tuɔ hel hie, Diiloŋo sa ce cieluɔ; u ka gbeliŋ kutieŋo-i aa ce-yo boi aa fē u huŋga-i. A doŋ Yuifubaa-ba-na ka cor baa nieraamba-i hiere.

¹² Bamaŋ saa suɔ *Moisi *ānjīnamma-i aa ta ba wuɔ ba cāl, Diiloŋo ka caa-ba; ŋga u sa ka ne ānjīnamma aa caa-ba. A ne da bamaŋ suyaa-ma hiere aa suuye ba yufieŋa-i ta ba wuɔ ba cāl-ma, u ka yuu-ba saa baa ma yaa-i aa caa-ba. ¹³ Baa na ta na ne wuɔ sī bamaŋ nuɔŋ ānjīnamma-i yoŋ ba yaa nelviimba-i Diiloŋo wulaa; ba'i sī. Bamaŋ wuɔyaŋ ma hūmelle-i di kūŋgu-na hiere, ba yaa nelviimba-i. ¹⁴ Na saa da, ānjīnamma si dii baa nieraamba-i, ŋga ba suɔ-ma ba karnu ba wuɔ ma hūmelle-i. Maŋ fiε'a maa si dii baa-ba ba nammuna, maa dii ba hōmmu-na. ¹⁵ Dumaŋo-na, ba ciluɔ pigāaŋ wuɔ ānjīnammaŋ taaraŋ nuɔmba ta ba ce kumaŋ, kuu dii ba hōmmu-na. A naara kufanŋu-i, baŋ suɔ ānfafamma-i bo-ma āmbabalma-na, ba hōmmu sa hūu-ma ba ce manaŋ temma, ku bi pigāaŋ wuɔ ānjīnamma dii ba hōmmu-na. ¹⁶ Gēŋgeryiŋgu-na, mafamma-i hiere ma ka suɔ. A saanu baa miŋ waŋ *Neldɔɔɔlma maŋ, yiŋgu fanŋu-na, Diiloŋo ka ce Yesu-Kirsa gēr nuɔmba yuŋ-maama-i. Mamaŋ fuyaa hiere, ma ka hel bomborma-na.

Yuifubaa-ba-i baa ānjīnamma-i

17 Nuóni maŋ wuó nuó *Yuifuyieŋ nuó, wuó naŋ suó *Moisi *ánjĩnamma-i, ŋ kaal ŋ fere wuó Diilonjo-i namaa wuonjo, 18 ŋ suó Diilonjo kusũngu-i, aa ánjĩnamma cie ŋ ta ŋ suó ku-manŋ faa cemma. 19 Nuóni maŋ wuó nuóni diyaan nuamba-i hũmelle-na, wuó nuóni puuriin nuamba yufieŋa-i, 20 wuó nuóni pigãan baman sa suyaan kuyungu, wuó nuóni kalaan baman sa suyaan yieŋgu, wuó ánjĩnamma cie naŋ suó nelma-i hiere baa ninsonjo-i hiere. 21 Nuóni maŋ hãalãayãŋ banamba-i, bige-i cie ŋ sa hãalã ŋ fere? Nuóni maŋ wuó cuoyungu saa fa, bige-i cie naŋ ta ŋ cuo? 22 Nuóni maŋ wuó *fuocesinni saa fa, bige-i cie naŋ ta ŋ ce-ni? Nuóni maŋ sa taaraayan ŋ da tinni-i baa ŋ yufelle, bige-i cie ŋ ta ŋ bie bimbinni-i tinni-ďũnni-na? 23 Nuóni maŋ kaalaan ŋ fere wuó ánjĩnamma dii baa-ni, bige-i cie ŋ ta ŋ cãl ma wuósaangu-i ŋ biɛna Diilonjo yerre-i. 24 Diilonnelma gbaraa-ma wuó: «Namei cie *nieraamba sa kaŋ Diilonjo-i.»*

25 Da ŋ ta ŋ wuó ánjĩnamma-i, yungu dii ŋ *jãmma-na. Nga da ŋ'a ŋ sa wuó ánjĩnamma-i, yungu si dii ŋ jãmma-na. 26 Naa umaŋ duó saa *jã aa tuó wuó ánjĩnamma-i fafamma, ku ce Diilonjo ka ciina-yuó wuó u saa jã wei? 27 Terieŋgu fangu-na, nuóni maŋ jãa aa ánjĩnamma sebe waa baa-ni aa ŋ sa wuó ma hũmelle-i, fuó maŋ saa jã aa tuó wuó-de u ka cira ŋ cãlãa cemma. 28 Da ŋ nu wuó Yuifuyieŋo-i, yufieŋ-nemma sí; aa *sinjãangu-i pãdorre sí. 29 Nga da ŋ nu wuó Yuifuyieŋo-i, ba suó-yo u huon-na. Aa da ŋ bi nu wuó sinjãangu-i

* 2:24 Isayi (Ésaie) 52.5

ba da-ku η huɔŋ-na. *Diilonŋ-Yallen-sɪnjãaŋgu yaa kufanŋu-i, ɔnjɪnammanŋ-sɪnjãaŋgu sɪ. Yuifuyienŋ fuɔ temma-i nuɔmba sa gbɛlienŋ-yo, ŋga Diilonŋo'i gbɛlaanŋ-yonŋ.

3

¹ Terienŋu fanŋu-na, yunŋ haku-i dii Yuifusinni-na? Yunŋu dii sɪnjãaŋgu-na wei? ² Yunŋu dii Yuifusinni-na bɔmbãale. Diɛlã-kũŋgu yaa daaku: Diilonŋo diyaa u nelma-i *Yuifubaa-ba nammu yaa nuɔ-i. ³ Baŋ fie'a ba hiero saa ji yiɛra-mɛi, ku ce Diilonŋo ka bir baa huonŋ-ãndaanŋu wuɔ ba saa ji yiɛra-mɛi wei? ⁴ U siɛ bir baa huonŋ-ãndaanŋu. Nelbilienŋ da ba fie waa huhurmantaamba hierɛ, Diilonŋo siɛ gbãa ce huhurmantienŋo dede, ŋaa manŋ nyɛgãanŋ dumaa u nelma-na wuɔ:

«Ninsonŋo ka waa baa-ni η nelma-na hierɛ.

*Umaŋ duɔ cãl-ni, u cãlãa-ni gbãŋgbãŋ.»**

⁵ Nelbiliemba gbãa bi cira wuɔ diɛ tiɛ ce ɔmbabalma-i ku saa balanŋ, kɛɛ ku faa. Ku faa yunŋu manŋ nuɔ-i ku yaa daaku: Diɛ ne miɛ ɔncemba-i baa Diilonŋ-maama-i, i suɔ ku'i nuɔ-i wuɔ Diilonŋo faa. Wuɔ da kuɔ miɛ ɔmbabalma ce i tiɛ da Diilonŋo fafaanŋu-i, ma bilaa niɛ u tuɔ gãŋ baa-ye? ⁶ Diilonŋ duɔ tuɔ gãŋ baa-ye, u ninsonŋo! Kuɔ u saa naa fa, uu naa ce niɛ tuɔ suɔ nuɔmba pãmma baa ba maacemma sullu-i? ⁷ ŋga da kuɔ miŋ kar coima manŋ, ma kaala Diilonŋo sɪnni-i ninsonŋo aa ta ma ce Diilonŋo-i bɔi, ma da niɛ u dii-mi baa ɔmbabalmanciraamba tuɔ gãŋ baa-mi? ⁸ Da kuɔ miɛ ɔmbabalma yaa ciɛŋ i tiɛ da

* **3:4** Gbɛliɛmanŋ-nalãanŋu (Psaume) 51.6

Diilonɔ fafaanɔ-i, i gbãa cira ku saaya i tie ce
 ãmbabalma-i Diilonɔ tuɔ pigãan u fafaanɔ-i kɛ?
 Yebiɛnataamba gbɛ-ku dumaa wuɔ mɛi wuɔra mi
 wan ma yaa-i. Kutaamba-i Diilonɔ ka gãŋ baa-ba;
 aa ba yaa taaraaya-mɛi.

Molo saa vii

⁹ Mi gbãa wan wuɔ niɛ? *Yuifubaa miɛ i bɔyaa
 banamba-na wei? I saa buɔ-bei! Mi tagaaya
 pigãan-na cor miɛ Yuifubaa-ba-i baa *niɛraamba-i
 hiere ãmbabalma nyugãan-bei hiere ka saa. ¹⁰ Ma
 nyɛgãan Diilon-nelma-na wuɔ:

«*Nelviinɔ si dii aa bi cira u yaa daayo.*

¹¹ *Molo sa nu nelma, molo si dii uman taaraayan
 Diilonɔ-i.*

¹² *Ba naana hũmelle-i hiere, ba ciɛ nelsɔsɔyaamba.
 Anfafammancero si dii aa bi cira u yaa daayo.†*

¹³ *Ba nun-ãndɛnni balaan ŋaa kuudãlãŋgu.*

Ba nunni yii baa huhurma yaa yon.

Ba nun-ãndɛnni dii ŋaa tĩmma.‡

¹⁴ *Ba haa ba nubabalaanɔ yaa nuɔmba-na ka nan
 bãanɔ-i.*

Ba nunni yuu baa andababalanni.§

¹⁵ *Aa ba nammu dii fiɛfiɛ nelkollɛ-na.*

¹⁶ *Da ba cor kusuwɛn-nu, ba guɔla-kuɔ aa kɔsuɔŋ
 nuɔmba-i aa cor baa ba fɛɛ.*

¹⁷ *Ba sa suɔ ban bĩŋ kuman yaafɛlle-i.**

¹⁸ *Ba sa kaala Diilonɔ-i halle cɛkũ.»†*

† **3:12** Gbelieman-ncini (Psaumes) 14.1-3; 53.2-4 ‡ **3:13**

Gbelieman-nalãanɔ (Psaume) 140.4 § **3:14** Gbelieman-nalãanɔ

(Psaume) 10.7 * **3:17** Isayi (Ésaïe) 59.7-8 † **3:18**

Gbelieman-nalãanɔ (Psaume) 36.2

19 A ne da i suyaa wuɔ *ānjɪnamman̄ waan̄ maman̄ hiere, ma vii baman̄ dii ānjɪnamma yaa nuɔ-i. Mafamma ciɛ molo baa gbāa duɔ da āntāalāmma aa nuɔmba-i hiere ba da ba suɔ wuɔ ba cālāa Diilon̄o-i. 20 Na saa da, molo siɛ gbāa wuɔ ānjɪnamma-i ma kũngu-na hiere a vii Diilon̄o wulaa. Anjɪnamma ce nelien̄ nuɔ ŋ suɔ wuɔ āmbabalmanceron̄ nuɔ.

Viisɪnni da niɛ?

21 Nga fiɛfiɛ-i-na, Diilon̄o pigāan̄-ye un̄ kān̄-yeŋ nelviin̄ miɛ dumaa aa u sa ne *Moisi *ānjɪnamma-i, ŋaa man̄ nyegāan̄ dumaa ānjɪnamman̄-sebe-i-na baa *Diilopɔpuɔrbiemba sebebbaa-ba-na. 22 Diilon̄o ne nelbiliemban̄ haa ba nan̄ga Yesu-Kirsa-i-na dumaa aa suɔ tuɔ kān̄-ba nelviimba. Nuɔni man̄ da ŋ hūu *Kirsa maama-i, u tuɔ kān̄-ni nelviin̄ nuɔ. Na saa da, nuɔmba-i hiere baa dii kuuduɔŋgu, 23 ba cālāa Diilon̄o-i; a ce dumaan̄o-na molo sa gbāa piɛ Diilon̄o-i. 24 Nga Diilon̄o-i baa u fafaan̄gu-i u ce-ba nelviimba ba ta ba gbā ba piɛ-yo. U ce mafamma-i gbān̄gbān̄ u sa hūu bɪŋkũngu ba wulaa. U ciɛ Yesu-Kirsa yaa hūu-ba āmbabalma nammu-na ce-ba nelviimba. 25 Diilon̄o ciɛ u yaa-i tāmman̄-kũngu a pir āmbabalma-i baman̄ haa ba nan̄ga yuɔ ba yunni-na. Ambabalma man̄ ciɛ yiinaa-i-na, uu naa suuye u yufien̄a mɛi, u saa yuu ma cēmelle; ŋga u pigāan̄ baa tāmman̄-kũn̄ daaku-i wuɔ u wuɔ hūmelle. 26 Tāmman̄-kũn̄ daaku bi pigāan̄ Diilon̄o viisɪnni-i nyun̄go ku bāan̄ daaku-na. Ku pigāan̄ wuɔ Diilon̄o-i nelviin̄o dii yiinaa, aa u bi kān̄ baman̄ haa ba nan̄ga-i Yesu-i-na nelviimba.

27 Da ma waa dumaanɔ-na, molo gbãa kaal u fere wuɔ fuɔ nelviinɔ wei? Molo sie gbãa kaal u fere. Hama-i nuɔ-i? Diilonɔ sa kãŋ-ye nelviin miɛ wuɔ i wuɔ añjinamma, nga in haa i nanɔa Yesu-Kirsa-i-na, ku'i cie u tuɔ kãŋ-ye nelviin miɛ. 28 I gbãa wanɔ mamaŋ ma yaa daama: Diilonɔ kãŋ neliɛŋ nuɔŋo-i nelviin nuɔ wuɔ ŋ haa ŋ nanɔa-i Yesu-Kirsa-i-na, u sa kãŋ-ni wuɔ ŋ wuɔyaa añjinamma. 29 Mi saa yagar-ma da kuɔ Diilonɔ cie *Yuifu ba wuonɔ yon. Diilonɔ bi si dii baa banamba-i wei? Uu dii baa-ba. 30 Diilonɔ dii u diei yon, unanɔ si dii yanɔa nanɔa. Yuifubaa-ba man haa ba nanɔa Yesu-i-na u ka tuɔ kãŋ-ba nelviimba, aa *nieraamba man bi haa ba nanɔa Yesu-i-na u ka bi tuɔ kãŋ bafamba-i nelviimba. 31 Die cira wuɔ Diilonɔ ne neliɛŋ nuɔ nin haa ŋ nanɔa Yesu-i-na dumaa aa suɔ tuɔ kãŋ-ni nelviin nuɔ, ku pigãan wuɔ yunɔu si dii añjinamma-na wei? Ku'i sɔ; nga ku ce i migãan suɔ añjinamma munyierammu-i Diilonɔ-hümelle-na.

4

Abiramu nahaale maama

1 Nien i bincɔinɔ-i *Abiramu künɔu-i. I gbãa wanɔ wuɔ nie u maama-na? Un siire u daa bige-i? 2 Un cie kuman, kuɔ Diilonɔ naa ne ku yaa-i aa cira nelviinɔ, uu naa gbãa tuɔ kaal u fere. Nga u sie gbãa kaal u fere Diilonɔ yaanɔa-na. 3 Diilon-nelma waan wuɔ nie u künɔu-na? Ma ciera wuɔ: «Abiramu haa u nanɔa Diilonɔ-na, Diilonɔ ne u nahaale-i aa cira nelviinɔ.»* 4 Neliɛŋ nuɔ da ŋ ta ŋ taara bɔŋkünɔu, ŋ ce maacemma-i a gbãa da ku

* 4:3 Miwaanɔ jɔnamman-seɓe (Genèse) 15.6

bĩnkũngu-i. Dumaanõ-na, ƚ saa da-ku gbãngbãƚ; ƚ cufalaa aa da-ku. ⁵ Kuuduõngu sɪ baa viisinni-i. N ƚie gbãa ce maacemma da viisinni-i; ƚga da ƚ haa ƚ nanƚa-i Diilonõ-na yon, wuõ u yaa ciẽ nelbabaƚõ-i nelviinõ, Diilonõ ne nin haa ƚ nanƚa-i yuõ dumaa aa tuõ kãƚ-ni nelviin nuõ. ⁶ Diilon uƚ'a u saa ne uman ciluõ-i aa suõ tuõ kãƚ-yo nelviinõ, *Davidi hãlãa kutienõ yudõdõllen-nalãangu yaa wuõ:

⁷ «Diilon uƚ ciẽ jande baman calmuõ nuõ-i,
uƚ hurii baman ambabalma-i,
kutaamba yunni dõlaa.

⁸ Itien uƚ'a u sa kãƚ uman ambabalma-i,
kutienõ yungu dõlaa.»†

⁹ Yudõdõlle fande vii baman *jãa yon wei? Baman saa jã, ba nuƚgu bi si dii-diẽ wei? I waan ma yaa cor yiẽ: «Diilonõ nie Abiramuƚ haa u nanƚa-i yuõ dumaa yaa aa cira nelviinõ.» ¹⁰ Mafamma ciẽ yaku-i? Abiramu naa jã tɪ sisõ u saa naa hi jã yogo? U saa naa hi jã yogo. ¹¹ Aa Abiramu suõ duõ jã, uu naa haa u nanƚa Diilonõ-na, a ce dumaanõ-na Diilonõ naa tuõ kãƚ-yo nelviinõ. Ku huõngu yaa nuõ-i Diilonõ ciẽ u suõ jã a duõ pigãan wuõ fuõ viisinni dãnyuõ yaa *jãmma-i‡. A ce dumaanõ-na, baman saa jã hiere aa haa ba nanƚa-i Diilonõ-na, Abiramu ciẽ ba to. Diilonõ bi kãƚ bafamba-i nelviimba. ¹² Baman jãa, u yaa bi ciẽ ba to-i. Mi sa gbẽ baman jãa yon de; ƚga mi gbẽ baman jãa aa tiraa haa ba nanƚa-i Diilonõ-na ƚaa fuõƚ ƚa naa haa-ka yuõ dumaa aa suõ duõ jã.

Diilon-nupãlle vii baman haa ba nanƚa yuõ

† 4:8 Gbelieman-nalãangu (Psaume) 32.1-2 ‡ 4:11 Nieƚ Miwaanõ ƚnamman-sebe-i-na (Genèse) 17.9-14

13 Ku saa ce ñaa Diilonjo niε *Abiramun wuoyaa *añjinamma-i dumaa aa pã nunḡu-i baa-yo de! Nga unḡ haa u nanḡa-i Diilonjo-na dumaa, Diilonjo niε ku yaa-i aa pã nunḡu-i baa-yo. Diilonjo kãan-yo nelviinjo aa pã nunḡu-i baa-yo wuɔ u ka hã fuɔ baa u huonḡu-i hĩema-iŞ. 14 Diilonḡ unḡ pãa nunḡu maḡ, kuɔ bamaḡ taa ba wuɔ añjinamma-i ba yaa naa saaya ba da-ku yonḡ, yunḡu naa saa waa nahaale-na, aa Diilonjo nupãlle naa waa andagbãḡbãlãanḡu. 15 Diε i ne, añjinamma jo baa Diilonḡ-berru; a ne da añjinamma da ma'a maa si dii kusuonḡ-nu, cãlmuɔ si dii.

16 Ku'i ciε ḡ da Diilonjo pãa u ciilunḡu nunḡu-i baa bamaḡ haa ba nanḡa yuɔ, ku da ku ce gbãḡḡbãḡ-kũḡu a vii Abiramu hãayẽlmba-i hiere. Ku saa ce ñaa bamaḡ wuoyaanḡ añjinamma-i bafamba da-ba-die-i kũḡu-i; Abiramunḡ yenḡ i to hiere, bamaḡ haa ba nanḡa-i Diilonjo-na fuɔ temma-i, ba nunḡu bi dii-kuɔ. 17 Ma nyεḡãanḡ Diilonḡ-nelma-na wuɔ: «*Mi ka ce-ni siyaabaa bɔi bĩncɔinḡ nu.*»* Diilonjo maḡ siirenḡ bikuomba-i, umaḡ hielaanḡ bĩmbĩnni maḡ saa hi hel yogo baa u nunḡ-ãndaanḡu, Abiramu haa u nanḡa-i Diilonjo faḡo yaa nuɔ-i. Diilonjo faḡo wulaa Abiramu yaa i to-i.

18 Nelma maḡ nelie sie gbãa hũu-ma, Abiramu hũyãa ma yaa-i. U haa u nanḡa-i Diilonjo-na ma yaa nuɔ-i aa tĩena tuɔ cie. U ciε dumei a ce siyaabaa bɔi bĩncɔinjo ñaa Diilonḡ unḡ'a naa wanḡ-ma dumaa baa-yo wuɔ: «*ḡ huonḡu ka ciinu.*»† 19 U bienḡa taa a kã

Ş 4:13 Niεḡ Miwaanjo ḡnammanḡ-sebe-i-na 12.2-3; 17.4-6; 22.15-18.

* 4:17 Miwaanjo ḡnammanḡ-sebe (Genèse) 17.5 † 4:18 Miwaanjo ḡnammanḡ-sebe (Genèse) 15.5

bien komuɔŋa ndii-i-na; duɔ ne, u da fuɔ kuu tɪ aa u ciɛŋo-i Sara naa cor bilodalle-i aa u naŋga saa kã u huonɔ-nu dede; ŋga Abiramu saa kar Diilonɔ-na. ²⁰ Uu naa tɛna baa-ma wuɔ Diilonɔ uŋ pãa nuŋgu maŋ, u ka ce-ku. U saa naa ce u hɔmmu-i mu hãi. Uŋ haa u naŋga-i Diilonɔ-na, ku diyaa sireiŋa yuɔ a ce u gbɛliɛŋ Diilonɔ-i. ²¹ Uu naa fũnuŋ suɔ wuɔ Diilonɔ uŋ waanɔ mamaŋ, ku fɔŋgũɔ dii-yuɔ u duɔ ce-ma. ²² Ku'i ciɛ *Diilonɔ ne uŋ haa u naŋga-i yuɔ dumaa aa cira nelviinɔ*. ²³ «*Diilonɔ niɛ uŋ haa u naŋga-i yuɔ dumaa aa cira nelviinɔ*»‡: Nelma famma saa nyegɛŋ vii fuɔ da-u-diei. ²⁴ Ma bi vii miɛ maŋ haa i naŋga-i Diilonɔ-na. U yaa siire Itienɔ-i Yesu-i hiel-o kuomba hɔlma-na. U ji ne inɔ haa i naŋga-i yuɔ dumaa aa cira nelviinɔ miɛ. ²⁵ U siyaa ba ko Yesu-i i ɔmbabalma maama-na aa sire-yuɔ ce-ye nelviinɔ miɛ.

5

I suuriinu i-naa baa Diilonɔ-i

¹ Inɔ haa i naŋga Diilonɔ-na a ce nelviinɔ miɛ u wulaa, Itienɔ-i Yesu-Kirsa diyaa-ye i-naa nuɔ baa-yo fiɛfiɛ-i-na. ² Inɔ haa i naŋga Diilonɔ-na, fuɔ yaa ciɛ i tiɛ da u hujarre-i. Hujar daade dii baa-ye bãaŋgu-i baa isuɔŋgu-i. Aa inɔ tɛnaana baa-ma wuɔ i ka ce i bãaŋgu-i baa Diilonɔ-i, ku'i gbu ku fɛ i hɔmmu-i. ³ Aa ku'i sɪ yonɔ, diɛ fiɛ waa yaahuolona, i hɔmmu fɛ. I suyaa wuɔ yaahuolo yaa ciɛŋ i doluonu-mɛi. ⁴ Aa diɛ doluonu-mɛi ku ce i nyaar-mɛi. Aa diɛ nyaar-mɛi ku ce i tiɛ hɪŋ ma taalunɔ. ⁵ Inɔ hɪŋ taalunɔ maŋ, ku siɛ gbãa taal-e. Hama-i

‡ 4:23 Miwaanɔ jɪnamman-seɓe 15.6

nuɔ-i? Diilonɔ silaa ce baa-ye cor; un h̄aa-ye u *Yalle maŋ di ciɛ i tiɛ suɔ un kuŋ i maama-na duma.

⁶ Coima saa fa, kuŋ ŋa naa gbuu biŋ d̄uŋgu yiɛ huɔŋgu maŋ nuɔ-i, Diilonɔ un ŋa naa dii huɔŋgu maŋ, kuŋ juɔ hi, *Kirsaa kuu āmbabalmanciraan miɛ i maama-na. ⁷ A h̄u-ma ku nelviin maama-na kuu dii kpelle! Molo gb̄aa ji da sireiŋa a ku nelfɛfiŋ maa-na. ⁸ A ne da miɛ in ŋa naa gbuu suur āmbabalma-na b̄al i nuhɔɛŋ-na, Kirsaa kuu i maama-na. Diilonɔ ciɛ ku yaa-i a piḡaan-ye un dɔlaa-ye ka hi kusuɔŋ-nu. ⁹ Fiefiɛ-i-na, Yesuŋ ciɛ u fɛɛ t̄ammaŋ-k̄uŋgu a ce-ye nelviin miɛ Diilonɔ yaanŋa-na, u ce niɛ aa u siɛ kor-e u berru-na? ¹⁰ Ii naa waa biḡaarun baa Diilonɔ-i, u siɛ u Biɛŋo ku a dii-ye i-naa nuɔ baa-yo. In suurii i-naa nuɔ t̄i, fiefiɛ-i-na u Biɛŋon siire, u ce niɛ aa u siɛ kor-e? ¹¹ A naara kufanŋu-i, Itienɔ-i Yesu-Kirsaa ciɛ i h̄ammu gbuu f̄ɛ baa Diilonɔ-i. U yaa diyaa-ye i-naa nuɔ fiefiɛ-i-na baa Diilonɔ-i.

Adāmaŋ guɔlaaya kumaŋ Yesu miḡaan-ku

¹² Adāma yaa diyaa āmbabalma-i hiɛma-na. Kuu dii ŋaa nelduɔŋo'i diyaa āmbabalma-i hiɛma-na aa kuliŋgu nyaanu āmbabalma-i jo. A ce dumaanɔ-na nuɔmba-i hiere ban ciɛ āmbabalma-i, kuliŋgu naa cure-bɛi hiere. ¹³ Aa Diilonɔ suɔ duɔ h̄a *Moisi-i *anjinamma-i, āmbabalma naa suur t̄i hiɛma-na, ŋga anjinammaŋ ŋa na'a ma saa waa dumaanɔ-na, Diilonɔ saa tuɔ k̄an āmbabalma-i. ¹⁴ A ne da a don Adāma b̄aanŋu-na, a ji hi Moisi k̄uŋgu-i, kuliŋgu ciɛ ku b̄aanŋu-i, halle bamaŋ saa

cāl Adāma temma-i a yagar Diilonõ nunõgu-i, ku taa ku wuo-ba.

Adāma-i baa *Konkortienõ man naa saaya u jo, ba maacemma nyaanu ma-naa. Adāma guõlaaya nelbiliemba-i, Konkortienõ jo ji migāañ-ba. ¹⁵ Adāma cālmuõ siẽ gbāa fi baa Diilonõ-sāmma-i. Nelduõñ cālmuõ maama-na kuliĩngu wuyaa nuõmba bõi ninõõõ, nga Diilonõ hujarre temma si dii. Aa uñ ciẽ sāmman man nelduõñ maama-na, Yesu-Kirsa maama-na, ma maaraa kufañgu-i aa ma bi hii nuõmba bõi. ¹⁶ Aa Diilonõ-sāmman juõ baa kuman, kuuduõngu sī baa nelduõñ cālmuõñ juõ baa kuman. Ambabalma diein juõ baa gẽngẽruõ man, gẽngẽrõ fañõ juõ baa Diilonõ-berru, a ne da in ciẽ āmbabalpepetienõ man, Diilonõ ciẽ hujarre yiẽ u saa cāl-e. ¹⁷ Da kuõ cālmuõtienõ diei maama-na kuliĩngu ciẽ ku bāañgu-i ninõõõ, baman siyaa Diilonõ sāmman-i aa u ce-ba nelviimba u saa hũu bĩñkũngu ba wulaa, Yesu-Kirsa da-u-diei ciẽ ba da ba ce ba bāañgu-i ka hi hie?

¹⁸ Terienõgu fañgu-na, nelduõñ āmbabalman ciẽ Diilonõ gāñ baa nelbiliemba-i hiere dumaa, nelduõñ āncenviima bi kuraa nelbiliemba-i hiere dumei aa hiel-ba kuliĩngu-na. ¹⁹ Nelduõñõ diei uñ yagaraa Diilonõ nunõgu-i dumaa a ce nuõmba bõi ce āmbabalmanciraamba, nelduõñõ diei bi siyaa Diilonõ nunõgu-i dumei a ce nuõmba bõi ce nelviimba Diilonõ wulaa.

²⁰ Kuman nga *añjinamma-i, Diilonõ hāa-ye baama i die suõ wuõ i āmbabalma maaraaya cor. Nga i āmbabalma-i baa ma maaramma-i hiere Diilonõ-hujarre maaraa-ma aa bir jārā. ²¹ Diilonõ ciẽ hu-

jarre yiε aa ce-ye nelviinj miε i diε da cicēlma man sa tīεη dede-i Itieηo-i Yesu-Kirsa barguo-i-na. A ce dumaηo-na āmbabalman ciε ma bāaηgu-i baa nelkolle-i dumaa, Diilonη-hujarre ce di bāaηgu-i baa koηkoro-i dumεi.

6

I karaanu i-naa nuo baa āmbabalma-i

¹ Kufanηu terieηgu-na i gbāa cira niε? I saaya i cor baa āmbabalma-i Diilonηo duo ce hujarre yiε boi wεi? ² Ma'i sī! Ii dii ηaa i kuu a karnu i-naa nuo baa āmbabalma-i, i ce niε gbāa tiraa cor baa-ma?

³ Na saa suo wuo miε man *baatiseη hiere a suur Yesu-Kirsa horre-na, kuu dii ηaa i kuu baa-yo'i wεi? ⁴ Iη daa *batεmu-i, kuu dii ηaa i kuu baa *Kirsa-i aa ba fuure-yiε baa-yo i To-i Diilonηo duo sire-yiε ηaa uη siire fuo-i dumaa baa u himma-i i diε waa bāfeliεη-nu. ⁵ Na saa da, da kuo i kuu kulduoηgu baa Kirsa-i, i ka bi sire sireduoma baa-yo. ⁶⁻⁷ Umanη duo ku, u kuraa āmbabalma nammuna. Terieηgu fanηu-na na saaya na suo wuo ba gbuu i cicuoηgu-i baa Kirsa-i a ko i balaanηu-i a hūu-ye āmbabalma nammuna. ⁸ Da kuo i kuu baa Kirsa-i, i suyaa wuo i ka sire waa baa-yo. ⁹ I suyaa kerre wuo Kirsanη siire hel kuomba hōlma-na, u siε tiraa ku; kuliinηu siε tiraa gbāa ce biηkūnηu yuo. ¹⁰ Kirsa kuu i diei a kure āmbabalma-i gbula. Uη siire fiεfiε-i-na, u cāa Diilonηo. ¹¹ Kuuduοηgu yaa baa namaa bi fεε-i: Na gbīε na dii-ma na hōmmu-na wuo na kuu a karnu na-naa nuo baa āmbabalma-i aa sire waa Yesu-Kirsa horre-na ta na cāa Diilonηo.

¹² Terieηgu fanηu-na, āmbabalma saa saaya ma tiraa ta yaanηa nei a ce na ta na ce kumanη

dɔlaanuŋ-nei. ¹³ Baa na tiraa na nanna na fere na hã āmbabalma-i ma ce-na kɔraaŋ namaa ta ma ce kuubabalaangu baa-na. Nga nanŋ kuu aa sire waa cicēlma fiefie-i-na, yaanŋ aa na hã Diilonŋo-i baa na fere u ce-na ānfafammanciraanŋ namaa, tuɔ ce ānfafamma baa-na. ¹⁴ Nanŋ yaanŋ ānjɔnamma-i aa cu Hujarrentienŋo huonŋ-nu, āmbabalma sie tiraa gbãa ce binŋkɔŋgu nei.

¹⁵ Nga inŋ yaanŋ ānjɔnamma-i aa cu Hujarrentienŋo huonŋ-nu, i ka cor tie ce āmbabalma-i wuɔ ānjɔnamma sa tiraa ma ye dii i yunŋ-nu wei? Ma'i sɪ! ¹⁶ Na saa suɔ wuɔ da ŋ nanna ŋ fere hã nelienŋo ŋaa kɔrienŋ nuɔ, a ta ŋ nu u nunŋu-i, ŋ cie kutienŋo kɔrienŋ nuɔ ninsonŋo wei? Ku gbãa waa ŋ naana ŋ fere hã āmbabalma, mafamma kã baa-ni kuliinŋ-nu. Ku gbãa bi waa ŋ naana ŋ fere hã Diilonŋo ta ŋ nu u nunŋu-i; kufanŋu kã baa-ni viisinninŋ. ¹⁷ Nga yaanŋ i tie jaal Diilonŋo-i: Namaa namanŋ āmbabalma naa ce-na kɔraaŋ namaa, na yaanŋ fiefie-i-na aa ta na nu Diilonŋo nunŋu-i baa huɔŋga diei, aa sie banŋ waanŋ mamanŋ baa-na. ¹⁸ Na hilaa āmbabalma kɔrsinni-na a suur viisinninŋ-kɔrsinninŋ. Kuu dii ŋaa na hielaa na nanŋa āmbabalma cemma-na, na suurii kuuviiŋ-nu fiefie-i-na. ¹⁹ Na nelnulle gbie baa-na ku'i cie mi bie nel daama-i da mi tagaaya pigãanŋ-na. Dielũɔ-i-na, nanŋ ŋa naa nanna na fere dumaa ŋaa kɔraaŋ namaa a hã āmbabalma-i ta na ce kakarkuonŋo-i, a ji ce na pu baa Diilonŋo-i, naananŋ na fere dumɛi fiefie-i-na na hã Diilonŋo-i, na ta na ce kuuviinŋu a waa nelfafaanŋ namaa.

²⁰ Ambabalmanŋ ŋa naa ta na yaanŋ-na huɔŋgu-na, na saa ta na yuure viisinninŋ-maama. ²¹ Nanŋ taa na

ce kumaŋ ku huɔŋgu-na, na daa bige-i kuɔ? Ma sɪ nyunɔgo-i-na ku da-na senserre kɛ? Maacemma famma temma kã baa nɛliɛŋo kuliŋ-nu.

²² Nga fiɛfiɛ-i-na, na kuraa āmbabalma nammuna ta na cãa Diilonɔ. Naŋ daa kumaŋ kuɔ, ku yaa daaku: Na ciluɔ faa a saanu baa Diilonɔ un taaraŋ-yuɔ dumaa, aa na ka da cicɛlma maŋ sa tɛŋ dede-i. ²³ Na saa da, āmbabalma pã ma tienɔ-i baa kuliŋgu, a ne da da ŋ waa Itienɔ-i Yesu-Kirsa horre-na, Diilonɔ hã-ni baa cicɛlma maŋ sa tɛŋ dede-i gbãŋgbãŋ.

7

I karaanu i-naa nuɔ baa ānjɪnamma-i

¹ Tobinɔ namaa, mi suyaa miɛ na suɔ kuŋ wuɔ dumaa i hɔlma-na. Na suyaa wuɔ nɛliɛŋ nuɔ da ŋ waa cicɛlma yaa-i ŋ saaya ŋ ta ŋ wuɔ hũmienɔa-i aŋ saaya a wuɔ dumaa. ² Terienɔgu faŋgu-na, casoŋo bɔlɔ duɔ waa cicɛlma, u siɛ gbãa hel ānsorre-na. Nga bɔlɔ duɔ ku, bɪŋkũŋgu siɛ gbãa bella-yuɔ ba ānsorre-na. ³ Duɔ yanɔ u bɔlɔ-i cicɛlma aa kã ka soŋ bibienɔ nanɔ-na, u cãlãa; u ciɛ *fuocesinni. Nga u bɔlɔ duɔ ku, nelma siɛ gbãa yuu-yo; u gbãa soŋ bibienɔ nanɔ-na aa u siɛ cãl. ⁴ Tobinɔ namaa, ku-uduɔŋgu yaa baa namaaŋo-i; nanɔ kuu baa *Kirsa-i, kuu dii ŋaa na karaanu na-naa nuɔ baa *Moisi *ānjɪnamma-i. Na ciɛ unanɔ baanɔ namaa. Umanɔ siire kuomba hɔlma-na, i ciɛ fuɔ baanɔ miɛmɛi diɛ gbãa tiɛ ce kumaŋ dɔlaanunɔ Diilonɔ-i. ⁵ Inɔ waa tiɛ ce kumaŋ dɔlaanunɔ-yiɛ, ānjɪnamma taa ma pigãanɔ kumaŋ saa fa cemma. Da ma cira kumaŋ saa fa,

i tie taara i ce ku yaa-i, a ne da ku yaa kãaŋ baa-ye kuliŋgu-na. ⁶ Nga fiεfiε-i-na, in kuu baa Kirsa-i, kuu dii ŋaa i karaanu i-naa nuɔ baa anjɪnamma-i. Iyoŋo maŋ waa i gbeini-na, u karaa aa yaŋ-ye i feɾeŋ nuɔ; i gbãa cãa Diiloŋo-i cãafelemma. I yaŋ cãacɔɓomma-i, Moisiŋ nyεgãaŋ mamaŋ, aa i tie nu *Diiloŋ-Yalle yaa wulaa-i.

Anjɪnamma sinni-i

⁷ Terienɣu faŋgu-na, i gbãa cira nie? Anjɪnamma balaŋ ambabalma temma-i wei? Ma'i si! Anjɪnamma yaa ciε mi suɔ ambabalma-i. Kuɔ anjɪnamma saa naa cira: «*Baa ce nenemuŋgu-i*»*, mii naa saa suɔ wuɔ nenemuŋgu balaŋ. ⁸ Ambabalma deraa anjɪnamma yaa nuɔ-i a ce muɔŋo-i nenemuntien muɔ. Anjɪnaŋ da ma'a maa si dii, ambabalma kure. ⁹ Dielũɔ-i-na, anjɪnamman ŋa na'a ma saa waa, mi taa mi ce mi bãaŋgu-i; ŋga anjɪnamman juɔ jo, ambabalma yaa ciεŋ ma bãaŋgu-i ¹⁰ aa muɔmi ceɾ kure. Anjɪnamma maŋ naa saaya ma kãyã-yiε i tie ce i bãaŋgu-i, ma birii yaŋ aa kɔsuɔŋ muɔŋo-i. ¹¹ Ambabalma deraa anjɪnamma yaa nuɔ-i a tãal-mi kɔsuɔŋ-mi.

¹² Anjɪnamma famma feɾε-i Diiloŋ-maama, ma hũmienɔa-i Diiloŋ-waana. A vii aa tiraa fa. ¹³ Biŋkũfafaanɣu gbãa jo baa mei kɔsuɔma-i wei? Ku siε gbãa! Ambabalma yaa juɔ baa-ma. Ma ciεŋ biŋkũfafaanɣu yaa nuɔ-i a kɔsuɔŋ-mi da ma pigãaŋ ma balaŋgu-i baa ma hɔdorre-i.

Ambabalma taa yaanɣa nelbiloŋo-na

* **7:7** Helmaŋ-seɓe (Exode) 20.17; Anjɪnamma tiyemman-seɓe (Deutéronome) 5.17

14 I suyaa wuɔ *ãnjĩnamma hilaa Diilonj wu-laa, a ne da muɔŋo-i nelbilogbãŋgbālãŋ muɔ, aa ãmbabalma tiraa ta yaanga miɛ. 15 Mi sa suɔ miŋ ceŋ kumaŋ: Miŋ taaraŋ kumaŋ mi sa ce kufanɔ, kumaŋ sa dɔlaa-miŋ mi bir mi ce ku yaa-i. 16 Mi suyaa wuɔ miŋ ceŋ kumaŋ ku saa fa. Terienɔ fanɔ-na mi suyaa wuɔ ãnjĩnamma faa. 17 A ce dumaanɔ-na ku pigãan wuɔ meɪ maacemma sɪ mafamma-i; ãmbabalma maŋ mi huɔŋga-na, mafamma maacemma'i. 18 Kumaŋ ciɛ mi waŋ-ma dumaanɔ-na, mi suyaa wuɔ ãnfafamma si dii mi kusũŋu-na. Mi niɛ da ãnfafamma cem-maŋ-nuonɔ dii-miɛ, ŋga ma cemmaŋ-fõŋgũɔ yaa hie? 19 Miŋ taaraŋ ãnfafamma maŋ, mi sa ce mafamma; miŋ'a mi sa taara ãmbabalma maŋ, mi ce ma yaa-i. 20 Da mi ta mi ce kumaŋ mi sa taara-kuɔ, meɪ maacemma sɪ mafamma-i; ãmbabalma maŋ mi huɔŋga-na, mafamma maacemma'i.

21 Fiefiɛ-i-na, mi suyaa kumaŋ dii-miɛ: Da mi ta mi taara mi ce ãnfafamma-i, ãmbabalma yaa bir ta yaanga. 22 Mi huɔŋga-na, Diilonj-ãnjĩnamma dɔlnu-miɛ. 23 Ŋga mi niɛ da nelma namma'i dii ta ma gãŋ baa mamaŋ dɔlaa-miŋ mi huɔŋga-na. Ma ciɛ ãmbabalma ta yaanga miɛ, a ce mi ta mi hel mi ce ma yaa-i. 24 Meɪ sũlŋ daama fuɔ! Ma kã baa muɔmeɪ daami da ma ka kɔsuɔŋ-mi, hai ka hũu-mi? 25 Mi jaal Diilonjɔ yaa Itienɔ-i Yesu-Kirsa maama-na, u yaa hũyãa-mi.

Mi gbãa cira: Muɔ fuɔ, mi siyaa Diilonjɔ ãnjĩnamma-i, ma dɔlnu-miɛ, ŋga mi kusũŋ-maama ce mi ta mi cu ãmbabalmaŋ-huon-nu.

8

Iyunni dii Diilonɔ-Yalle nammu-na

¹ Fieɛɛ-i-na fuo! Bamaɲ suurii Yesu-Kirsa horrena, Diilonɔ sie ka gaɲ baa-ba. ² Bige-i cie mi waɲ-ma dumaanɔ-na? *Diilonɔ-Yalle fɔɲgũo maɲ hãaɲ-yeɲ ninsonɔ-cicɛlma-i Yesu-Kirsa horrena, u kuraa-ye ãmbabalma nammu-na baa kuliɲgu bi nammu-na. ³ *Moisi *ãɲɲinamma saa waa ma gbãa ce mafamma-i. Nelbiliemba nayusinni yaa naa ce ku ta ku yar ãɲɲinamma-i. Kumaɲ yaraa ãɲɲinamma-i, Diilonɔ cie u Biɛɲo ce-ku: U saanɔyo u jo ãmbabalmanciraan miɛ temma, a ji bál baa ãmbabalma-i nelbilien miɛ i hɔlma-na. U cie dumɛi a kure-mɛi. ⁴ Miɛ maɲ yaan i kusũɲmaama-i aa tie ce Diilonɔ-Yalle kusũɲgu, Diilonɔ cie mafamma-i i die gbãa tie wuo ãɲɲinamma-i maɲ saaya ma wuo dumaa. ⁵ Bamaɲ cien ba ferɛɲ kusũɲmaama-i, ba yii baa kumaɲ dɔlaanɲ-bei. A ne da bamaɲ cien Diilonɔ-Yalle kusũɲgu-i, ba yii baa kumaɲ dɔlaanɲ Diilonɔ-Yalle. ⁶ Da ɲ ta ɲ yii baa naɲ kusũɲmaama yon, ma kã baa-ni kɔsuɔmana; ɲga da ɲ ta ɲ yii baa kumaɲ dɔlaanɲ Diilonɔ-Yalle-i, ku kã baa-ni cicɛlma-na baa hɔfɛllen. ⁷ Bamaɲ hɔmmu-i yuu baa bafamba ferɛɲ kusũɲmaama yon, kutaamba-i Diilonɔ-bigãarãamba; ba sa sie Diilonɔ wulaa aa ba sie gbãa sie u wulaa. ⁸ Bamaɲ yaan ba kusũɲmaama ta yaanɲga bei, ba sie gbãa ce biɲkũɲgu hel Diilonɔ yufellen. ⁹ Nga namaanɔ-i, Diilonɔ-Yallen yeɲ na hɔmmu-na, na sa ce na kusũɲmaama. Diilonɔ-Yallen taaran kumaɲ, na ce ku yaa-i. *Kirsa Yal da die di sí umaɲ nuɔ-i, kutienɔ-i Kirsa wuonɔ sí. ¹⁰ A ne da da kuɔ Kirsa

dii na hɔmmu-na, Diilonɔ ciɛ-na nelviin namaa, a ce dumaanɔ-na u Yalle h̄aa-na cicɛlma maɲ sa t̄ɛɲ dede-i. Ambabalma ka ce na ku banamba temma-i, ¹¹ nga umaɲ siire Yesu-i hiel-o kuomba hɔlma-na, u Yallen yɛɲ baa-na, u ka bi sire namaanɔ-i baa-de.

¹² Terienɲu faɲgu-na tobiɲ namaa, cɛmɛlle dii-yiɛ. Nga cɛmɛlle maɲ dii-yiɛ di yaa daade: I yaɲ i kusũɲ-maama-i aa i tiɛ ce kumaɲ dɔlaanun Diilon-Yalle yaa-i. ¹³ Na saa da, da na ta na ce kumaɲ dɔlaanun-ɲɛi, na ka kɔsuɔɲ na fɛrɛ. Nga da na yaɲ Diilon-Yalle k̄ayā-ɲɛi na hiel na gboluɔɲgu kuubabalaanɲu cemma-na, na ka da cicɛlma maɲ sa t̄ɛɲ dede-i.

Diilon-Yalle ce-ye Diilon-bisālɲ miɛ

¹⁴ Bamaɲ yaan *Diilon-Yalle ta ba yaan-na hiere, Diilon-bisālmba. ¹⁵ Kumaɲ ciɛ mi waɲ-ma dumaanɔ-na, naɲ daa Diilon-Yalle maɲ, di sa ce-na kɔraan namaa, a ce na ta na k̄aalā; nga di ce-na Diilon-bisālɲ namaa, a ce i tiɛ gbā i b̄i Diilonɔ-i «Baba!» ¹⁶ Diilon-Yalle fande fɛrɛ yaa f̄ɛɲ i hɔmmu-i a pigāan-ye wuɔ Diilon-bisālɲ miɛ. ¹⁷ Aa in yɛɲ Diilon-bisālɲ miɛ, u ciilunɲu vii miɛmi; i ka wuoku baa i-naa baa *Kirsai. In mul̄ɛɲ baa-yo, i ka bi ce i b̄aanɲu-i baa-yo u yuntesinni-na.

¹⁸ Mi suyaa miɛ in ceɲ mul̄ɛma maɲ nyunɲo-i-na, ma siɛ gbāa fi baa in ka ce i b̄aanɲu-i dumaa bis̄ɲuɔ-i-na. ¹⁹ Na saa da, Diilon-bisālmba sinniɲ ka suɔ yiinɲu maɲ nuɔ-i, h̄ɛmaɲ-niini-i hiere ni niya yiinɲu faɲgu himma-i. ²⁰ H̄ɛmaɲ-niini-i hiere ni naa yunɲu, aa ni nagān-na s̄i, Diilonɔ yaa ciɛ-ni dumaanɔ-na. Mafammaɲ fiɛ ce, kuu dii ɲaa ku cii

ɲga ku saa kũna. ²¹ Yiingu dii baa yiingu, Diilonɔ ka hũu-ni guɔyuɔ nammu-na ni waa ni fereɲ nuɔ Diilonɔ-bisãlɲ temma, ta ni ce ni bãangu-i. ²² I suyaa kerre wuɔ ji hi baa nyungo, hɛman-niini-i hiere ni gbu ni bireɲ aa ta ni cufal ɲaa kusũngu bilaa cieɲo. ²³ Aa ni'i sɪ yon, Diilonɔ-bisãlɲ miɛ i bi bireɲ dii cicaara. Diilonɔ hãa-ye u Yalle-i i die suɔ wuɔ uɲ pãa nungu maɲ, u ka ce-ku. I cie Diilonɔ duɔ hã-ye Diilonɔ-bisãlɲ munyiɛrammu-i a kor-e mulɛma-na hiere gbula. ²⁴ I kuraa, ɲga i hɲ kɔɲkoro faɲo taalungu yon. Niɲ hɲ kumaɲ taalungu-i, da ɲ da-ku, ɲ siɛ gbãa tiraa ta ɲ hɲ ku taalungu-i. Hai moloɲo'i daa biɲkũngu dede aa tiraa cor tuɔ hɲ ku taalungu-i? ²⁵ ɲga niɲ hɲ kumaɲ taalungu-i, da ɲ'a ɲ sa da ku yufelle, ɲ da ɲ fiɛ ɲ huɔɲga-i ta ɲ cie-ku.

²⁶ A naara kufangu-i, kuɲ nuɔl-eɲ dumaɲo-na, Diilonɔ-Yalle bi kãyã-yiɛ. Na saa da, i sa suɔ kumaɲ saaya cãrãmma Diilonɔ wulaa. ɲga Diilonɔ-Yalle fande fere yaa gbuu di bireɲ di cãrã Diilonɔ-i di hã-ye. Diɲ bireɲ baa mamaɲ, ma siɛ gbãa hel nelieɲ nuɲ-nu. ²⁷ Diilonɔ uɲ suɔ nuɔmba kusũɲ-maama-i dumaɲo-na, u suɔ u Yallen cãrãɲ kumaɲ u wulaa. Diilonɔ uɲ taaraɲ kumaɲ, u Yalle cãrã ku yaa-i u wulaa di hã u baamba-i. ²⁸ I suyaa wuɔ Diilonɔ maamaɲ dɔlnuɲ bamaɲ, uɲ biɛ bamaɲ a saanu baa uɲ yieraaya-mɛi dumaa, weima-i hiere ma fa ba maama. ²⁹ Kumaɲ cie mi waɲ-ma dumaɲo-na, Diilonɔ yufellen hilaa bamaɲ nuɔ-i dii ku domma-na, u cie ba yaa da ba ce u Biɛɲo nabieraamba a ce u Biɛɲo duɔ da hãmba bɔi. ³⁰ U yufellen hilaa bamaɲ nuɔ-i dii ku domma-na, u biɛ ba yaa-i piɛ-ba u caaɲ-nu. Aa uɲ biɛ bamaɲ, u cie ba yaa-i

nelviimba. Aa uŋ ciɛ bamaŋ nelviimba-i, u ciɛ ba yaa da ba ce ba b̄aŋgu-i baa u Biɛŋo-i.

Diilon-nelnyulmu temma si dii

³¹ I gb̄aa tiraa naara hama-i? Diilonɔ duɔ gb̄aŋ waa baa-ye t̄i, hai gb̄aa b̄iɛna i maama-i? ³² U saa nyaaȳa fuɔ fɛɛɛŋ Biɛŋo-i; u h̄aa-ba baa-yo ba ko-yo i maama-na hiere. U ce niɛ aa u siɛ h̄a-ye b̄imb̄inni-i hiere a naara u Biɛŋo-i? ³³ Diilonɔ yufellenɔ hilaa bamaŋ nuɔ-i, hai moloŋo'i gb̄aa c̄al-ba? Diilonɔ fuɔ fɛɛɛ wuɔ ba saa c̄al, ³⁴ hai gb̄aa cira ba c̄al̄aa? Yesu-Kirsa yaa kuu i s̄olaŋgu-i, aa ku'i s̄i yon; u siire ka waa Diilonɔ caŋgu-na tuɔ c̄ar̄a Diilonɔ-i u h̄a-ye. Teriŋgu faŋgu-na molo siɛ gb̄aa c̄al-e. ³⁵ I maamaŋ d̄olnuŋ *Kirsa-i dumaa, bige-i gb̄aa b̄orɔ-yiɛ baa-yo? Muliɛma siɛ gb̄aa, s̄ulma siɛ gb̄aa, yaahuolo siɛ gb̄aa, nyulmu siɛ gb̄aa, naaluɔ siɛ gb̄aa, b̄ani siɛ gb̄aa, kuliŋgu siɛ bi gb̄aa. ³⁶ N̄aa maŋ nyɛḡaŋ dumaa Diilon-nelma-na wuɔ:

«Itie, nan̄ maama-na, cuo duɔ kaal, kuliŋgu h̄uŋ ku cu-ye dumaa ka nan̄ b̄aŋgu-i.

Ba h̄ammu don̄ baa-ye mu cor:

*Ba ce-ye ŋaa ban̄ k̄aŋ baa t̄ulmba maŋ da ba ka ko-ba ban̄ ceŋ-ban̄ dumaa.»**

Miɛ ii bi dii dumei i munt̄iɛnammu-na.

³⁷ N̄ga mafamaŋ fiɛ ma ce, i maamaŋ d̄olnuŋ umaŋ, u ce ma ta ma t̄iɛ miɛ maama'i nuɔ-i. ³⁸ Coima saa fa, mi suyaa miɛ Diilonɔ uŋ d̄olaa-ye dumaa, b̄iŋk̄uŋgu siɛ gb̄aa b̄orɔ-yiɛ baa-yo. Kuliŋgu siɛ gb̄aa, cic̄ɛlma siɛ bi gb̄aa, *d̄orɔɔpuɔrbiemba siɛ gb̄aa, *j̄inabaa-ba siɛ bi gb̄aa, isuɔtaamba siɛ gb̄aa, nyun̄go ku weima

* **8:36** Gb̄eliemaŋ-nal̄aŋgu (Psaume) 44.23

siε gbāa, biŋ ku wεima siε bi gbāa, himma siε gbāa, ³⁹ dər-niini siε gbāa, hīεman-ⁿⁱⁱⁿⁱ siε bi gbāa. Diilonj unj pigāan-ye unj dɔlaa-ye duma Itienj-o Yesu-Kirsa jomma-na, ku bɪŋkūngu si dii kumanj gbāa bɔrɔ-yiε baa-yo.

9

Diilonj unj hielaa u yufelle bamanj nuɔ-i

¹ Muɔŋo-i *Kirsa wuonj muɔ, a ce dumaanjo-na minj ka wanj mamanj coima sɪ; ninsoŋo yaa-i. *Diilonj-Yalle ce mi ta mi suɔ-ma mi huɔŋga-na wuɔ mi wanj ninsoŋo. ² Minj taaranj mi wanj mamanj ma yaa daama: Mi huɔŋga si dii huɔŋga, ma gbu ma kukulmi. ³ Kuɔ Diilonj naa gāŋ baa muɔmɛi aa hiel mi nuŋgu-i Kirsa horre-na aa cɛr yanj mi nellen-tobimba-i, kuu naa dɔlnu-miε yanj. ⁴ Ba yaa haba-i? Ba yaa *Isirahel-baamba-i. Diilonj ciε ba yaa-i u bisāimba, u caraaya ba yaa-i, u bilaa *tobisinni-i baa ba yaa-i, u hāa ba yaa u *anjɪnamma-i, u pigāan ba yaa ba ta ba buol-o, u pāa nuŋgu-i baa ba yaa-i. ⁵ Bafamba bɪncuɔmba yaa Abiramubaa-ba-i. Aa nelsinni-na, Kirsa manj bɪmbɪnni-i hiere ni yunju-na, u bɪncuɔmba yaa bafamba-i. Kirsa-i Diilonj, u gbɛ baa gbɛliema hɔnni manj jonj. Ma ciε!

⁶ Nga ban'a ba saa hūu Kirsa maama-i, ku pigāan wuɔ Diilonj-nupālle ciε gbāŋgbāŋ wɛi? Ku'i sɪ! Na saa da, Isirahel-baamba-i hiere, ba hieronj sɪ Isirahel-baamba Diilonj wulaa; ⁷ aa *Abiramu bisāimba-i hiere, ba hieronj sɪ Abiramu bisāɪ-kirɛɪŋa. Hama-i nuɔ-i? Diilonj gbɛ Abiramu-i wuɔ: «Minj pāa nuŋgu manj baa-ni wuɔ mi ka hā-ni huɔŋgu,

Isaki yaa ka hā-ni baa huɔŋgu faŋgu-i.» ⁸ U taara u cira wuɔ Abiramun huɔŋ bisālm̄ba maŋ hiere fuɔ homma-i, Diilonɔ sa kãŋ-ba Abiramu bisālm̄ba. Nga un pãa nunɔgu-i aa hā-yo bamaŋ, u kãŋ ba yaa-i Abiramu bisālm̄ba-i. ⁹ Diilonɔ pãa nunɔgu-i baa-yo wuɔ: «*Mi ka bir jo belle maŋ juɔŋ fiɛfiɛ ku temma-i, huɔŋgu faŋgu-na, Sara ka da bɛpolɔ.*»†

¹⁰ Aa u'i sɪ yon. Erebeka bi daa pɛbaa baa i bincɔiŋo-i Isaki-i. ¹¹ Bisālɔ daaba saa naa hi hon yogo, ba saa naa ce kuufafaŋgu dede, ba saa naa bi ce kuubabalaŋgu dede. Nga Diilonɔ hiel nuɔmba-i fuɔ hielma. ¹² Wuɔ gbɛ Erebeka-i wuɔ: «*Bɛpomɔlɔ ka tuɔ cãa hãaŋo-i.*»‡ U ciɛ mafamma-i duɔ pigãaŋ wuɔ u sa ne moloŋo ãncemma aa hiel-o, nga u nyaanu fuɔ ferɛŋ nun-ãndaŋgu. ¹³ Ma bi nyegãaŋ dumɛi wuɔ: «**Yakɔbu-i baa Esawu-i, mi yufelle hilaa Yakɔbu yaa nuɔ-i.*»§

Diilonɔ yufelle bi hilaa banamba-na

¹⁴ Terienɔgu faŋgu-na, i gbãa cira niɛ? Diilonɔ maacemma saa fa wei? Ku'i sɪ! ¹⁵ U gbaraa-ma baa *Moisi-i wuɔ: «*Da mi ta mi taara mi ce hujarre umaŋ nuɔ-i, mi ce-yuɔ. Da mi ta mi bi taara mi ce baa umaŋ, mi bi ce baa-yo.*»* ¹⁶ Diilonɔ sa ne ŋ huɔŋga, u sa bi ne ŋ ãncemma. U ne u hujarre yon. ¹⁷ Diilonɔ-nelmaŋ-seɓe-i-na, Diilonɔ gbɛ Esipi jãmatigi-i wuɔ: «*Mi ciɛ-nijãmatigi nuɔ da mi pigãaŋ-ni mi fɔŋgũɔ-i, ku yaa mi yerre ka du terni-na hiere*

* **9:7** Miwaanɔ jɪnammaŋ-seɓe (Genèse) 21.12 † **9:9** Miwaanɔ jɪnammaŋ-seɓe (Genèse) 18.10 ‡ **9:12** Miwaanɔ jɪnammaŋ-seɓe (Genèse) 25.23 § **9:13** Malaki (Malachie) 1.2-3 * **9:15** Helmaŋ-seɓe (Exode) 33.19

ka saa.»† 18 Terienḡu fanḡu-na, Diilonḡ duo tuo taara u ce hujarre umañ nuo-i, u ce. Duo bi tuo taara u naara kunanḡu anyagarma mañ nuo-i, u bi naara.

19 Unaa ka gbẽ-mi wuo: «Bige-i cie Diilonḡo tiraa tuo cāl-e? Hai moloḡo-i gbãa cie Diilonḡo-i u huoya-maama cemma-na?» 20 Nañ hilaa hie, nuoni mañ nelbilonḡ nuo, aa ta ḡ fanu baa Diilonḡo-i? Birenḡa gbãa gbẽ ka matienḡo-i wuo: «Bige-i cie ḡ ma-mi dumande-i?» 21 Kumañ da ku dõlnu bitomarãḡo-i u ma ku yaa-i baa u yemaanḡu-i. Da ku dõlnu-yuo u ma sukpepellun-bituonḡu, da ku bi dõlnu-yuo u ma sudõdõllun-bituonḡu baa yemaduonḡu fanḡu-i.

22 Bamañ duu Diilonḡo huonḡa-i, bamañ gbie kõsuõma-i, Diilonḡ duo tiera ba nuonḡu-i duo ji pigãan-ba u jãyãmma-i baa u fõḡḡõ-i yiinḡu nanḡu, nan'a nie? 23 Aa uñ cie hujarre-i bamañ nuo-i, uñ tigiin bamañ dii ku domma-na ba da ba ta ba ce ba bãanḡu-i baa-yo, duo ce baa-ba ceñ daama temma-i, a pigãan wuo hujantienḡo, nan'a nie? 24 Uñ bie mie mañ *Yuifubaa-ba hõlma-na baa *niẽraamba bi hõlma-na hiere, u cie baa miemei, u saa ce baa Yuifubaa yonḡ. 25 U waan ma yaa-i Ose sebe-i-na wuo:

«Bamañ saa waa mi baamba,

mi ka ce-ba mi baamba.

Bamañ maama-i saa ta ma dõl-minḡ,

mi ka ta mi ku ba maama-na ḡaa nelienḡo baa u dõrḡo.

26 *Aa bañ ḡa naa gbẽ nuõmba-i terni mañ nuo-i wuo
mei baamba sî,*

*kufanḡu terni-na, ba ka ta ba bi-ba Cicẽlmantienḡo
bisãlmba.»*‡

† 9:17 Helmañ-sebe (Exode) 9.16 ‡ 9:26 Ose (Osée) 2.1,25

27 *Isayi bi waan *Isirahel-baamba maama wuɔ:
 «Halle da ku fie'a Isirahel-baamba ka ciinu nie nie,
 ba da-ba-diei ka kor-bei yon; 28 keɛɛ Itien un waan
 maman nelbiliemba kɔngu-na, u ka ce-ma hiere aa u
 ka tiraa ce-ma pampān.» § 29 Isayi duɔŋo faŋo naa
 bi wuɔya waŋ-ma wuɔ:

«Kuɔ Dombuɔ saa naa yan huonɔgu hā-ye,
 ii naa gbuo hiere ŋaa Sodɔmutaambaŋ gbuyaa du-
 maa.

Maman daa Gomɔrtaamba-i maa naa bi da-ye.»*

Viisinni da Diilon-na, ni sa da anjinamma-na

30 In taaran i waŋ maman ma yaa daama:
 *Nieraamba man saa ta ba wuɔ *anjinamma-i da
 ba da viisinni-i, ba daa-ni. Ba daa-ni dan hama-i
 temma-i? Baŋ haa ba nanɔga-i *Kirsa-i-na ku'i cie
 ba da-ni. 31 A ne da *Isirahel-baamba famba man
 taa ba wuɔ anjinamma-i da ba da-ni, ba saa gbāa
 da-ni. 32 Bige-i cie ba saa gbāa da-ni? Ba saa haa
 ba nanɔga Kirsa-na taara-nie, ba taaraaya-nie baa
 ba ciluɔ, ku'i cie ba saa gbāa da-ni. Ba kaa ka tisin
 ba feɛɛ tãmpɛlle† man malaaŋ nuɔmba-i. 33 Diilon
 un waan diman maama-i u sebe-i-na wuɔ:

«Mi ka jina tãmpɛlle *Sinyɔ-i-na,
 nuɔmba ka ta ba tisin ba feɛɛ die.

Di ka ta di mal nuɔmba-i.

Ngɔ uman duɔ haa u nanɔga die, u yaanɔga sie ture.»‡

§ 9:28 Isayi (Ésaïe) 10.22-23 * 9:29 Isayi (Ésaïe) 1.9. Ma-
 man daa Sodɔmutaamba-i baa Gomɔrtaamba-i ku da Miwaanɔ
 jnamman-sebe-i-na (Genèse) 19.23-28. † 9:32 Tãmpɛlle man
 malaaŋ nuɔmba-i: Ba gbɛ Yesu yaa-i. Nien Pier dɛ. 2.4,8. ‡ 9:33
 Nien 10.11; Isayi sebe-i-na (Ésaïe) 8.14; 28.16; Pier dɛ. 2.6-8.

10

¹ Tobinɔ namaa, mamanɔ yuu mi huɔŋga-i, mi taara *Yuifubaa-ba kor. Mi gbu mi cārā ku yaa Diilonɔ wulaa mi hā-ba. ² Coima saa fa: Ba hinu pāama baa Diilonɔ-kūŋgu-i, ŋga ba saa suɔ hūmefafalle-i. ³ Neliɛŋ nuɔ nin saaya ŋ ce kumanɔ Diilonɔ tuɔ kāŋ-ni nelviinɔ nuɔ, ba saa suɔ-ku aa ta ba taara ba ce nelviimba bafamba fereŋ cemma. A ce dumaanɔ-na, Diilonɔ uŋ ciɛ kumanɔ duɔ gbāa ce-ye nelviinɔ miɛ, ba saa siɛ-ku. ⁴ A ne da *Kirsaa yaa juɔ ji baal *Moisi *ānjinamma-i. U ciɛ mafamma-i kumanɔ ka ce bamanɔ da ba haa ba nanɔga-i yuɔ Diilonɔ tuɔ kāŋ-ba nelviimba.

⁵ Na saa da, umanɔ taaraayan viisinni-i ānjinamma barguɔ-i-na, Moisinɔ waanɔ mamanɔ ku kūŋgu-na, ma yaa daama wuɔ: «*Umanɔ duɔ gbāa wuɔ ānjinamma hūmienɔ-i hiere, a ka kor-o.*»* ⁶ Ŋga umanɔ hūyāa Diilonɔ-maama-i duɔ taara viisinni-i, mamanɔ waanɔ baa-yo ma yaa daama wuɔ: «*Baa cira: ‹Hai ka nyugūŋ dərɔ-i-na ka bi Kirsaa-i?›*» ⁷ Baa bi tiraa ŋ cira: «*Hai ka suur hiɛma-na ka sire Kirsaa-i?›*» ⁸ Ma nyegāanɔ wuɔ: «*Diilonɔ-nelma dii ŋ caanɔgu-na; maa dii ŋ nunɔgu-na, maa dii ŋ huɔŋga-na.*»† Ma ciɛra wuɔ na hūu Diilonɔ-maama-i. I wuɔra i wanɔ ma yaa-i baa nuɔmba-i. ⁹ Na saa da, da ŋ puur ŋ nunɔgu-i a wanɔ-ma nuɔmba yufelle-na wuɔ Yesu yaa Itienɔ-i, aa hūu-ma hinɔ wuɔ Diilonɔ siire-yuɔ hiel-o kuomba hɔlma-na, ŋ ka kor. ¹⁰ Da ŋ hūu-ma hinɔ, Diilonɔ tuɔ kāŋ-ni nelviinɔ nuɔ. Da ŋ puur ŋ nunɔgu-i a wanɔ-ma, Diilonɔ kor-ni. ¹¹ Na saa

* **10:5** Buolmanɔ-seɓe (Lévitique) 18.5; Gal. 3.12 † **10:8** Anjinamma tiyemmanɔ-seɓe (Deutéronome) 30.12-14

da, Diilonɔ-nelma ciera wuɔ: «*Umaŋ duɔ haa u nanɔga yuɔ, kutieŋo yaanɔga sie ture.*»‡ 12 A ce dumaanɔ-na Yuifubaa-ba-i baa *niɛraamba-i kuuduɔŋgu yaa-i; biŋkũŋgu saa bɔrɔ-bɛi. Yunteduɔŋo'i yiɛŋ ba yuŋ-nu hiere tuɔ ce ɔnfafamma-i bamaŋ muyaan ba natiɛŋa yuɔ. 13 Naa maŋ nyɛgãan dumaa Diilonɔ-nelma-na wuɔ: «*Umaŋ duɔ muo u natiɛŋa Itieŋo-na, u ka kor-o.*»§ 14 Nɔga da ba saa haa ba nanɔga yuɔ, ba ka ce niɛ gbãa muo ba natiɛŋa yuɔ? Aa da ba saa nu u maama-i, ba ka ce niɛ gbãa haa ba nanɔga yuɔ? Aa molon duɔ uu si dii duɔ tuɔ wan u nelma-i, ba ka ce niɛ gbãa nu-ma? 15 Aa molon duɔ saa puɔr ma yerreŋ, ma ka ce niɛ gbãa wan? Ma waan Diilonɔ-nelma-na wuɔ: «*Bamaŋ juɔŋ baa neldɔɔɔlma-i, ba jomma sa suɔ aa fɛ huɔŋga.*»* 16 Nɔga nuɔmba-i hiere ba saa sie *Neldɔɔɔlma-i. *Isayi waan-ma wuɔ: «*Itie, iŋ wan nelma maŋ, ŋ daa hai hũyãa-ma?*»† 17 Terieŋgu fanɔgu-na, Kirsa nelma numma yaa juɔŋ baa ma hũuma-i.

18 Yaan mi yuu-na: Nuɔmba saa nu nelma famma-i wei? Ba nuɔ-ma! Diilonɔ-nelma ciera wuɔ: «*Ba nelma gbuyaa hiɛma-i hiere.*

Nuɔmba nuɔ ba nelma-i niɛiŋa-na hiere ka saa.»‡

19 Mi ka tiraa yuu ne: *Isirahɛl-baambaŋ nuɔ-ma, ba saa naa suɔ ma yaanɔga-i wei? Ma yaanɔga suyaa! Moisi yaa waan-ma diɛlũɔ wuɔ: «*Diilonɔ ciera:*

«Nan'a na sa kaŋ bamaŋ wuɔ niɛraamba, mi ka ce na ta na ce yeɛlma bɛi.

‡ 10:11 Isayi (Ésaïe) 28.16 § 10:13 Yowel (Joël) 3.5 * 10:15 Isayi (Ésaïe) 52.7 † 10:16 Isayi (Ésaïe) 53.1 ‡ 10:18 Gbeliemaŋ-nalãanɔgu (Psaume) 19.5

*Mi ka ce na hõmmu du baa bamaŋ sa suyaan
biŋkũngu. §*

²⁰ Aa Isayi daa holle cira: «Diilonjo ciëra:

«Bamaŋ saa ta ba taara-mië, ba daa-mi.

*Bamaŋ saa ta ba yuu-mi baa weima, mi caraaya ba
yaa-i.»**

²¹ Nga kumaŋ ŋaa Isirahel-baamba kũngu-i, Diilonjo
ciëra:

*«Bãanngu-i baa isuõngu-i mi bi mi baamba-i, ŋga ba sa
sië-mi.*

Ba sa nu mi nunngu-i aa tiraa pu bubuõsinni baa-mi.»†

11

Diilonjo saa ciina Isirahel-baamba-i

¹ Terienngu fanngu-na, yaan mi yuu-na: Diilonjo
ciinaana u baamba-i *Isirahel-baamba-i wei? U
saa ciina-bei. Mei ferë-i Isirahel nellen-wuon
muõ, *Abiramu hãayëlŋ muõ aa *Bensaamië dũŋ-
wuon muõ. ² Diilon u yufellen hilaa bamaŋ
nuõ-i dii ku domma-na, u sië gbãa ciina-bei.

*Elin muyaa u natiëŋa Diilonjo-na Isirahel-baamba
maama-na kusuõŋ-nu Diilon-nelma-na, ma si na
suõ ku terienngu-i ke? ³ U ciëra wuõ: «*Itie, ba kuõ*

*ŋ *põpuõrbiemba-i aa muonu mumbuolmun-terni-i.*

*Muõmei tiyãa mi diei ŋ huõngu-na, ŋga baa dii ta ba
taara-mië baa komma.»** ⁴ Uŋ waan mafamma-i

Diilonjo siyaa-yo baa hama-i? U ciëra wuõ: «*ŋ
saa tte ŋ diei! Nuõmba neifienja siëi nuõsiba ndii dii
baa-mi mi jĩnamma-na, kutaamba saa pigeŋ dede*

§ **10:19** Anjĩnamma tiyemman-sebe (Deutéronome) 32.21

* **10:20** Isayi (Ésaïe) 65.1 † **10:21** Isayi (Ésaïe) 65.2 * **11:3**

Jãmatigi ba sebedelãŋo (1 Rois) 19.10,14

*Baal†yaan*ga-na.»‡ 5 Kuubiduɔŋ daaku yaa nyuŋgo ku baaŋgu-na: Diilonɔ un fiɛlaa cellɛ-baamba man Isirahɛl-baamba-na, baa dii yogo. 6 U ciɛ baa-ba aa fiɛl-ba, u saa ne ba maacemma. Kuɔ uu naa ne ba maacemma, baa naa saa cira u ciɛ baa-ba.

7 Ku yuŋgu yaa daaku wuɔ Isirahɛl-baambaŋ taa ba taara kumaŋ, ba saa da-ku; Diilonɔ un fiɛlaa bamaŋ bɛi, ba'i daa-ku yon. Ba boluonɔgu ciɛ aɔnyagarmantaamba 8 ŋaa man nyegaaŋ dumaa Diilonɔ-nelma-na wuɔ: «*Ji hi baa nyuŋgo Diilonɔ ciɛ ba hɔmmu ku aa yan-ba, aa cu ba yammu-i, aa suuye ba tɔnni-i ba sa nu baa-ni.*» § 9 *Davidi bi ciɛra wuɔ: «*Baŋ wuo niidɔɔlɔni man, mi taara Diilonɔ ce-ni ŋaa kɔllu a bel-ba, u ce-ni ŋaa juɔŋo a cure-bɛi, u ce ni yaa u sɔgɔlɔnu ba gbeini-i a suu ba ambabalma sɔlaaŋgu-i.*

10 *Mi taara u yir-ba, ba baa tiraa ta ba da baa ba yufiɛŋa-i. Aa u haa yaahuolo-i bɛi, ba baa gbɔa ciir wuɔ baa-yo.*»*

11 Yaan mi yuu-na: Isirahɛl-baambaŋ tisaaŋ ba fɛrɛ a cii, ba ka pɔŋ tɛ dii hɛma-na wɛi? Ba siɛ pɔŋ tɛ dii. Ba cɔlmuɔ birii yan aa kɔyɔ *niɛraamba kor. A ce dumaanɔ-na, Isirahɛl-baamba ka ta ba ce yɛlma bɛi. 12 Da kuɔ ba cɔlmuɔ ciɛ aɔnafamma nelbiliemba-na, da kuɔ ba ciima kɔyɔ niɛraamba-i, da ba sire, ku ka kɔyɔ nelbiliemba-i ka hi hie?

† 11:4 Baal: Tiŋgu nan yerre-i dumaanɔ-na. ‡ 11:4 Jɔmatigi ba sebedɛlɛŋo (1 Rois) 19.18 § 11:8 Anɔŋnamma tiyemaŋ-sebe (Deutéronome) 29.3; Isayi (Ésaïe) 6.10; 29.10 * 11:10 Gbeliemaŋ-nalaaŋgu (Psaume) 69.23-24

Nieraamba kormanɔ-kũŋgu-i

¹³ Fiefiε-i mi nelma vii *nieraanɔ namaεi. Namaa namanɔ *Isirahεl-baanɔ namaa sɪ, Diilonɔ puɔraami namaa hɔlma yaa nuɔ-i. Mi maacemma sa suɔ aa dɔlnu-miε. ¹⁴ Mi bi ce kufanɔgu-i da mi ce mi nellenɔ-tobimba-i yelmantaamba a gbãa da mi kor banamba bei. ¹⁵ Na saa da, Diilonɔ unɔ ciεlaa-ba kɔtuɔŋgu, ku ciε fuɔ baa nieraamba-i ba suurnu banna. Duɔ ji siε ba piε-yo, kufanɔgu ka waa niε niε? Ku ka waa ŋaa ba kuu aa sire.

¹⁶ Na saa da, da ŋ pã didiεlãmma-i hã Diilonɔ-i, ŋ dimma-i hiere ma ciε Diilonɔ-maama. Da ŋ pã tibikãalmba-i hã Diilonɔ-i, tibinegemmu-i hiere mu ciε Diilonɔ-muumu. ¹⁷ Isirahεl-baamba dii ŋaa ciŋ-tibiŋgu aa nieraanɔ namaanɔ-i na waa ŋaa hiεŋ-tibiŋgu. Diilonɔ karaa ciŋ-tibiŋgu negemmu nammu nanna, aa biε hiεŋ-tibiŋgu negemmu gbo mu fonni-na. Ciŋ-tibiŋgu negemmunɔ danɔ tibiyɔmma manɔ, namaa na bi da maaduɔma famma yaa-i, aa ma hel hiere kaasiduɔŋ daani yaa nuɔ-i. ¹⁸ Kufanɔgu terienɔgu-na, baa na nyε banɔ karaa negemmu manɔ. Na ce niε aa nyε-mu? Negenɔga sa tũu kaasinni, ŋga kaasinni'i tũyãan negenɔga! ¹⁹ Unaa gbãa bi cira: «Diilonɔ karaa negemmu fammu-i aa dii muɔmεi mu fuonɔgu-na.» ²⁰ U waanɔ ninsonɔ, ŋga kumanɔ ciε Diilonɔ kar-mu, ku yaa daaku: Mu saa haa mu nanɔga yuɔ ku'i ciε u kar-mu halanɔ-mu. Nuɔninɔ haa ŋ nanɔga-i yuɔ ku'i ciε u diini mu fuonɔgu-na. Yanɔ aa ŋ nanna bombolma-i aa ŋ ta ŋ kãalã Diilonɔ-i. ²¹ Diilonɔ duɔ kar ciŋ-tibiŋgu negemmu-i nanna, bige-i gbãa ciε-yo hiεŋ-tibiŋgu muumu karma-na? ²² Nɔ saa da, Diilonɔ pigãan u

fafaŋgu-i baa u hɔdorre-i pigãaŋ daama temma yaa-i: U huŋga doŋ baa bamaŋ naana u hũmelle-i aa fa baa nuɔni maŋ nyaarãa-yuɔ. Da ŋ bi nanna-yuɔ, u bi kar-ni nanna cɪiŋ-negemmu temma. ²³ Aa Isirahel-baaŋ da ba nanna ba ãnyagarma-i, Diilonɔ ka bir dii-ba ba fonni-na. Ku fõŋgũɔ dii-yuɔ u duɔ ce-ma. ²⁴ Nuɔŋo-i, naŋ waa hɪeŋ-tibiŋ-nu, ba kar-ni jo ji gbo-ni cɪiŋ-tibiŋ-nu; mafan da ma saa yar Diilonɔ-i, cɪiŋ-tibiŋgu fɛɛŋ negemmu gbomma ce niɛ gbãa yar-o?

Isirahel-baamba korman-kũŋgu-i

²⁵ Tobin namaa, mi taara na suɔ Diilonɔ kusũŋgu-i, ku yaa na ka suɔ wuɔ na nelnulle gbɪɛ baa-na. *Isirahel-baamba namba nyaayã ba fɛɛ. A ce dumaŋo-na Diilonɔ yaan-ba tuɔ cie *niɛraamba maŋ dii da ba kor hiere, ba kor aa u suɔ kor-ba. ²⁶ Isirahel-baamba ka kor hiere dumɛi ŋaa maŋ nyɛgãaŋ dumaa wuɔ:

«Kõkortieŋo ka hel *Sinyɔ;

u ka hiel *Yakɔbu hãayɛlmba-i ãnyagarma-na.

²⁷ *Mi ka hur ba ãmbabalma-i halan-ma bei aa bel *tobisinni baa-ba.»†*

²⁸ Isirahel-baambaŋ'a ba saa siɛ *Neldɔdɔlma-i, diɛ i ne-ku, ba cie Diilonɔ-bigãarãamba, ŋga ku kura niɛraan namaanɔ-i. A ne da diɛ ne Diilonɔ u yufellen hilaa-bei dumaa, i ne da ba maama dɔlnu-yuɔ yogo ba bĩncuamba maa-na. ²⁹ Na saa da, Diilonɔ duɔ hã-ni, u hãa-ni. U yufel da di hel-niɛ, di hilaa-niɛ; u sa bir baa huon-ãndaanɔ. ³⁰ Yiinaa-i-na, namaa na saa ta na nu Diilonɔ nunɔgu-i, Isirahel-baambaŋ juɔ cɪina u nunɔgu-i

† 11:27 Isayi (Ésaïe) 59.20-21

huõngu maŋ nuõ-i, u suõ ce hujarre namaaŋo-na.
³¹ Ba yagaraa Diilonõ nuŋgu-i fiefie-i-na a ce u ce hujarre namaaŋo-na, aa bafamba da ba bi da u hujarre-i. ³² Kumaŋ cie mi waŋ-ma dumaanõ-na, Diilonõ yaan Isirahel-baamba-i baa nierraamba-i hiere ba feren nuõ ba suur åmbabalma-na bål ba nuhõen-na aa suõ duõ ce hujarre bei hiere.

³³ Coima saa fa, Diilonõ fafaanngu temma si dii! U nu nelma-i ma numma-i aa tuõ suõ weima-i hiere. Molo sie gbåa suõ u huõya-maama-i ti-ma, molo sie bi gbåa konnu u kusõngu-i ³⁴ ŋaa maŋ nyegåan dumaa u nelma-na wuõ:

«*Hai gbåa suõ Itienõ kusõŋ-maama-i?*

Hai gbåa dii nelma u tũŋ-nu?‡

³⁵ *Hai diyaa cemelle yuõ dede aa u duõ ji suu-de huõŋ-nu?»§*

³⁶ Bimbinni-i hiere u yaa hielaa-ni, nii dii fuõ nagån-na aa ni tiyåa fuõ tiema. Yaan i tie gbelien u yaa-i hõnni maŋ jon! Ma cie.

12

Diilon-bilon-wuõsaanngu

¹ Tobin namaa, Diilon un cie hujar daade temma-i yiε, jande, mi carå-nei, hån-yon baa na ferε ŋaa ban hån-yon tåmmaŋ-kũngu dumaa. Yaan na ciluõ tuõ fa. Taa na ce kumaŋ dõlaanun-yuõ. Ba buol Diilonõ-i dumei ninson-buolma-i. ² Baa na ta na nyaanu nelbiliemba kuucenngu-i, yaan Diilonõ bir-na u birma a hå-na ånjõgõfemma, ku yaa na ka ta na suõ Diilonõ huõŋga-i: Kumaŋ faa, kumaŋ dõlaanun-yuõ baa kumaŋ vii, na ka ta na suõ-ku.

‡ **11:34** Isayi (Ésaïe) 40.13 § **11:35** Yõbu (Job) 41.3

³ Diilonገ ህገ firinu u huግga-i aa ce baa-mi, mi ka dii nelma na tጎnni-na hiere: Yaገገ bombolma-i aa neliገገo neliገገo u ገገna u fere u fuግገu-na. Naገገ haa na naገገa-i Diilonገo-na aa u hā-na fገገገገbaa-ba maገገ, taa na ce na weimambaa-ba-i na saanu baa ba yaa-i. ⁴ Nelbilገገ ህገ yeገ dumaa baa terni boi u kጎግma-na, teriገገu teriገገu baa ku maacemma, ⁵ miገገ iገገ fiገገ ciinu, i suuriinu i-naa dumገገi. Ii dii ገገaa i gbuጎጎnu ce nelduጎጎo *Kirsā horre-na, neliገገo neliገገo baa u munyerammu. ⁶ Diilonገo firinu u huግga-i a hā-ye i de-i-deገገ fገገገገbaa. Duጎጎ hā nuጎጎni maገገ u pጎpuጎruገገu cemmanገገ-fገገገገጎ-i, baa haar baa-yo u hጎmelle-na. ⁷ Kāyāmmaገገ-fገገገገጎ duጎጎ waa baa umaገገ, u tuጎጎ kāyā. U nelma pigāamaገገ-fገገገገጎ duጎጎ waa baa umaገገ, u tuጎጎ waገገ-ma u pigāaገገ. ⁸ Sirገገiገገ-fገገገገጎ duጎጎ waa baa umaገገ, u tuጎጎ dii sirገገiገገa-i banamba-na. Umaገገ duጎጎ da u naገገāገገ-na, kutiገገጎ yaገገ u naገገa ta ka fara baa huግga diei. Umaገገ duጎጎ da yaገገga-i, u ce u yaatesiጎጎni-i baa pāama. Duጎጎ hā umaገገ fገገገገጎ-i wuጎጎ u tuጎጎ kāyā sጎntaamba-i, kutiገገጎ tuጎጎ ce-ma baa hoገገገelle.

⁹ Na nelnyulmu saaya mu koገገ, huhurma saa saaya ma waa-muጎጎ. Gbuu na bigāaገገ āmbabalma-i aa na vaa na fere baa ānfafamma yaa-i. ¹⁰ Taa na dጎl na-naa ገገaa ceጎduጎገ-bieገገ namaa. Taa na ገገna na fere banamba huግገ-nu. ¹¹ Taa na hinu pāama-i, baa na ce yentaገገ namaa. Vaገገ na fere baa Itiገገጎ maacemma-i, baa na fገገ baa-ma. ¹² Naገገ hiገገ kumaገገ taalገገገu-i, yaገገ ku ta ku fገገ na hoጎጎmu-i. Weiገገ da ma da-na, na doluጎጎnu-mገገi. Taa na hinu Diilocārālle-i. ¹³ Taa na kāyā Diilonገ-dጎገ-baamba maገገ naaluጎጎ ህገ suuri-bei. Taa

na ce niraamba nersinni-i fafamma. ¹⁴ Taa na cārā Diilonɔ-i na hā bamaŋ ciɛŋ-naŋ kpāncōlgūo-i. Taa na cārā kuufafaanɔ na hā-ba; baa na haa na nubabalaanɔ beɪ. ¹⁵ Taa na nyɛ baa bamaŋ nyiɛŋ, aa na ta na kaal baa bamaŋ kaalaanɔ. ¹⁶ Taa na nunu na-naa. Baa na ta na tetɛŋ na fɛrɛ; yaan aa na ta na siɛ maacemma maŋ sɔlsɔl-maama-i*. Baa na da niɛ sī na suɔ wɛɪma-i hiere.

¹⁷ Baa na ta na suu āmbabalma sɔlaanɔ-i baa āmbabalma. Gbāan na ta na ce kumaŋ faa na hā nuɔmba-i hiere. ¹⁸ Gbāan na ta na gbo baa nuɔmba-i hiere; baa na yaŋ ma hella namaa. ¹⁹ Mi jēnaan namaa, baa na ta na suu sɔlaanɔ-i na fɛrɛ, yaan Diilonɔ yaa tuɔ suu-ku. Na saa da, ma nyɛgāan Diilonɔ-nelma-na wuo: Itienɔ ciɛra wuo: «Yaan sɔlaanɔ-i na hā muɔ. Muɔmɛi ka pā nelienɔ nelienɔ baa kumaŋ saaya baa-yo.»† ²⁰ Nga kumaŋ namaa kūŋgu-i, ku yaa daaku: «Nyul da mu ta mu ko η bigāaraŋo-i, hā u wuo. Hūŋkuɔsɪŋ da ni belo, hā u nyɔŋ. Da η ce mafamma-i kuu dii ηaa η gbālāa dānciɛŋa'i kūnna u yunɔgu-na.»‡ ²¹ Baa na yaŋ āmbabalma da yunɔgu nei, ciɛŋ ānfafamma-i na hiel āmbabalma-i na hɔlma-na.

13

Taa na siɛ fōŋgōtaamba wulaa

¹ Nelienɔ nelienɔ u saaya u tuɔ siɛ fōŋgōtaamba wulaa. Kumaŋ ciɛ mi waŋ-ma dumaanɔ-na,

* **12:16** Yaan aa na ta na siɛ maacemma maŋ sɔlsɔl-maama-i: Girekimma-na terien daaku gbāa bi nu nuŋ daama-i: «Yaan aa na ta na siɛ na piɛ nawalaamba-i.» † **12:19** Anjinamma tiyemman-seɓe (Deutéronome) 32.35 ‡ **12:20** Bīncuɔŋ-nelmaŋ-seɓe (Proverbs) 25.21-22

fɔ̄ngɔ̄tesinni-i hiere ni hel Diilonɔ̄-na, u yaa j̄iena fɔ̄ngũɔ̄-i hiere. ² A ce dumaanɔ̄-na umanɔ̄ duɔ̄ tuɔ̄ gā̄n baa fɔ̄ngɔ̄taamba-i, u gā̄n baa Diilonɔ̄. Bamanɔ̄ c̄inaananɔ̄ fɔ̄ngɔ̄taamba nun-ā̄ndaanɔ̄-gu-i, ban taaranɔ̄ kumanɔ̄ ba ka da-ku. ³ Da η ta η ce ku-uviīngu, korma sa da-ni baa fɔ̄ngɔ̄taamba-i. Korma da ā̄mbabalmanciraamba'i baa-ba. Terienɔ̄gu fanɔ̄gu-na, da η'a η sa taara korma ta ma da-ni baa-ba, yan aa η ta η ce kuuvīngu, ku yaa bafamba fε̄ε-i ba ka ta ba gbelīen-ni. ⁴ Fɔ̄ngɔ̄taamba ce Diilonɔ̄-maacemma'i dumaanɔ̄-na da ba dii-ye hū̄mefafalle-na. Nga da η bir yan aa ta η ce ku-ubabalaanɔ̄gu, η saaya η kā̄alā̄-bei. Diilonɔ̄ un hā̄-ba comelle manɔ̄, u saa hā̄-ba baa-de gbā̄ngbā̄n, ba ce fuɔ̄ maacemma'i baa-de. Umanɔ̄ duɔ̄ cāl, ban haa kumanɔ̄ yuɔ̄, ku pigā̄an Diilonɔ̄-berru. ⁵ Ku'i cie i gb̄īe i tīe sīe fɔ̄ngɔ̄taamba wulaa. I baa ne muoru yon aa tīe sīe, i ne i hɔ̄mmu, i suyaa wuɔ̄ ku faa.

⁶ Ku'i bi cie η da na saaya na ta na pā̄ na nampobaa-ba-i. Bamanɔ̄ hū̄yā̄an nampo-i, Diilonɔ̄'i bi hā̄a bafamba-i maacemma famma-i. ⁷ Nīn saaya η pā̄ kumanɔ̄, pā̄-ku η hā̄ kun vii umanɔ̄. Taa na pā̄ nampobaa-ba-i na hā̄ ba taamba-i, umanɔ̄ duɔ̄ saaya baa kām̄ma, na kā̄n-yo. Umanɔ̄ duɔ̄ saaya baa bɔ̄bɔ̄ima, na ce-yo bɔ̄i.

Anj̄inamma tuole-i

⁸ Da ma hel nelnyulmu-na, baa na yan bin̄kū̄n c̄emelle waa unanɔ̄ nuɔ̄-na. Na saa da, umanɔ̄ duɔ̄ yan banamba maama ta ma dɔ̄lnu-yuɔ̄, kuu dii ηaa kutienɔ̄ tīe baa *Moisi *anj̄inamma-i ma kū̄ngu-na hiere. ⁹ Kumanɔ̄ cie mi wan̄-ma dumaanɔ̄-na,

maman nyεgãan añjinamma-na wuɔ: «*Baa ce *fuocesinni, baa ko neliεno, baa cuo, baa nenu neliεno*»* ka cor baa manamma-i hiere, ma juɔ ji gbura manaa nelma diei maan daama yaa nuɔ-i wuɔ: «*ŋ saaya ŋ dɔl ŋ nanolŋo-i ŋaa niŋ dɔl ŋ fεε duma.*»†
 10 Da ŋ ta ŋ dɔl ŋ nanolŋo-i, ŋ sa jɔguɔŋ-yo baa kuubabalaanɗu. Terienɗu fanɗu-na, nelnyulmu da mu waa-niε, kuu dii ŋaa ŋ t̄iε baa añjinamma-i hiere ma kũŋgu-na.

Ku piε ku jo dii

11 Baa na hũu nel daama-i na nanna. In yen huɔŋgu man nuɔ-i daaku-i, namaa fεε-i na suɔku. Baa na duɔfũŋ, siiren, ku hii! Konkoro piyaa-ye fiεfiε-i-na a yan in ŋa naa hũu Diilon-maama-i felemma-i huɔŋgu man nuɔ-i. 12 Isuɔŋgu niinu t̄i, cuo piyaa kaalma. Yaan i nanna kukulman-maacemma-i aa i t̄iε ce b̄aant̄imma. 13 Yaan i t̄iε ce kuuviinɗu, b̄aantaamba ce dumεi. I yan niwuonin-gbuolaanɗu-i, baa kolman-gbuolaanɗu-i, baa biŋwosinni-i ni sinni-na hiere. I yan berkarre-i baa nenemuŋgu-i. 14 Yaan i biε Itieno-i Yesu-Kirsa maama aa i ne i kusũnnin-maama-i aa i yan-ma.

14

Baa cāl ŋ nawuonŋo-i

1 Baa na ta na t̄iel uaman saa nan kaasinni d̄ei yogo Diilon-hũmelle-na; taa na piε-yo na caan-nu. Baa na ta na fanu na-naa baa-yo u añjɔguɔma-na.
 2 Ŋaa unanɔ dii u suyaa wuɔ niwuoni-i hiere ni

* 13:9 Helman-seɓe (Exode) 20.13-17; Anjinamma tiyemman-seɓe (Deutéronome) 5.17-21 † 13:9 Buolman-seɓe (Lévitique) 19.18

gbãa wuo. A ne da umañ saa nañ kaasinni dei yogo Diilon-ñumelle-na u sa dii kũoma u nunḡuna, u wuo ðimma yon. ³ Umanñ wuyaañ niiwuoni-i hiere, u baa nyε umañ wuɔ ninanni nyaa-yo, aa umañ sa wuyaañ niiwuoni-i hiere u baa cāl umañ wuyaañ-niñ. Diilonñ uñ siyaa dii-yo u horre-na, yunḡu si dii u cālma-na. ⁴ Nañ hilaa hie aa da manamma ta ñ cāl unañ cāarãño-i? Ku nuɔlaa-yo wa, ku saa nuɔl-o wa! Ma hii nuɔ baa bige-i? Aa ku siε gbãa nuɔl-o; Itienño dii tuɔ kãyã-yuɔ. Ku fõngũ dii-yuɔ u tuɔ kãyã-yuɔ.

⁵ Banañ wulaa, yinni-i hiere ni sa saa; ni maar ni-naa. Banañ ba'a yinni-i hiere nii dii niiduɔni. Neliεño neliεño, u yanñ mamañ dii u huɔḡga-na ma ye-yo. ⁶ Umanñ buɔrañ yinni-i, u bɔrɔ-niε Itienño maa-na. Umanñ wuyaañ bĩmbĩnni-i hiere, u bi wuo-ni Itienño maa-na. Kumanñ ciε mi wañ-ma dumaanño-na, kutienño jaal Diilonño-i ni maama-na. Aa umañ wuɔ niiwuoni nanni nyaa-yo, u bi ce-ma Itienño maa-na. Fuɔ bi jaal Diilonño-i. ⁷ Na saa da, i hɔlma-na, molo si dii tĩεna u fεrεñ maa-na, molo sa bi ku kã u fεrεñ maa-na. ⁸ Da ñ hoñ Diilonñ-horre-na, ñ huɔñ Itienño maa-na, aa da ñ bi ku, ñ kuu Itienño maa-na. A ce dumaanño-na ii dii cicēlma wa, i kuu wa, i tienño yaa Yesu-Kirsa-i. ⁹ Bige-i ciε mi wañ-ma dumaanño-na? U kuu aa sire jo ji waa bikuomba-i baa cicēlmantaamba-i hiere ba yun-nu. ¹⁰ Nga ma bilaa niε nañ da manamma ta ñ cāl ñ nawuonño-i? Ma bilaa niε nañ ta ñ nyε ñ nawuonño-i sũlma? I ka cor hiere Diilonñ-fuore-na u yuu-ye i de-i-diei. ¹¹ Na saa da, ma nyεgãañ Diilonñ-nelma-na wuɔ:

«Muɔ Cicēlmantienñ muɔ,

*mi siɛ kar ku coima,
nuɔmba-i hiere ba ka jo ji dūuna mi yaan̄ga-na.
Aa neliɛno neliɛno u ka puur u nun̄gu-i wan̄-ma wuɔ
muɔmɛi Diilon̄o-i kelkel.»**

¹² Terien̄gu fan̄gu-na, neliɛno neliɛno uɲ cie kuman̄,
u ka yiɛra Diilon̄o yaan̄ga-na a wan̄-ku.

Baa guɔl η nawuon̄o gbeini-i

¹³ A ce dumaan̄o-na, yaan̄ i yan̄ i-naa cālma.
Yaan̄ aa na bel na fɛrɛ unan̄ nuɔ η baa ji guɔl unan̄
gbeini-i a pira-yuɔ Diilon̄-hūmelle-na. ¹⁴ Itien̄o-i
Yesu cie mɛi suɔ, aa tiraa tir suɔ wuɔ kuuwuon̄gu
saa nyaa neliɛno. N̄ga uman̄ duɔ tuɔ jɔguɔn̄ wuɔ
kuuwuon̄ daaku nyaa-yo, η bi da ku nyaa-yo. ¹⁵ Da
η ta η ce kuujan̄gu η natobiɲo-na baa niɲ wuɔ ku-
man̄, η naana nelnyulmun̄-hūmelle-i. *Kirsan̄ kuu
uman̄ maa-na-i, η ka kɔsuɔn̄-yo kuuwuon̄ maa-na
yon̄ wei? ¹⁶ Kuman̄ faa nan̄ yufelle-na, da η suɔ
wuɔ ku cemma gbāa b̄iɛna Diilon̄-hūmelle yerre-i,
ne-ku aa η yan̄-ku. ¹⁷ Na saa da, *Diilon̄-nellen̄-
kūɲgu-i niwuon̄iɲ-kūɲgu s̄i, niinyɔnniɲ-kūɲgu bi s̄i.
Diilon̄-nellen̄-kūɲgu yaa viis̄inni, baa yaaf̄ille baa
hɔf̄ille, ni da *Diilon̄-Yalle yaa wulaa-i. ¹⁸ Uman̄
duɔ tuɔ cāa Kirs̄a-i cāama famma temma-i, u
kūɲgu dɔlnu Diilon̄o-i aa nuɔmba bi b̄i u yefafalle.

¹⁹ Terien̄gu fan̄gu-na, kuman̄ juɔn̄ baa yaaf̄ille-i
munt̄iɛnammu-na aa ta ku ce i hieron̄o-i i tie nan̄
kaas̄inni Diilon̄-hūmelle-na, yaan̄ i vaa i fɛrɛ baa
kufan̄gu cemma yaa-i. ²⁰ Baa na guɔla Diilon̄-
maacemma-i baa niwuoni. Niiwuoni-i hiere ni
faa ninson̄o, n̄ga kuuwuon̄gu man̄ ka guɔl η na-
tobiɲo gbeini-i Diilon̄-hūmelle-na, ku wuoma saa

* **14:11** Isayi (Ésaïe) 45.23

fa. ²¹ Bɪŋkũngu bɪŋkũngu, kumaŋ gbãa guɔl ɲ na-tobinjo gbeini-i Diilon-ɥumelle-na, ne-ku aa ɲ yaŋ-ku. Da kuɔ naŋ kũɔwuole-i sisɔ ɲ konyolle ka guɔl u gbeini-i, ne-ku aa ɲ yaŋ-ku. ²² Niŋ suɔ kumaŋ ɲ huɔŋga-na kufanɲu bɪŋkũngu yaŋga-na, yaŋ ku tiɛ nuɔ baa Diilonjo na hɔlma-na. Uman ɲ sa ciɛŋ u weima-i baa hɔmmu hãi, kutienjo yunɲu dɔlaa. ²³ Nga umaŋ duɔ tuɔ wuo bɪŋkũngu aa u huɔŋga saa hũu-ma baa-ku a kã u Diilon-ɥumelle yaŋga-na, Diilonjo ka yuu-yo. U ka yuu-yo niɛ niɛ? U ãncemma-i baa u Diilon-ɥumelle sa kã yanduɔŋga. A ne da kumaŋ sa kãaŋ yanduɔŋga baa ɲ Diilon-ɥumelle-i kuubabalaanɲu.

15

Biyaan Yesu-Kirsa maama

¹ Miɛ maŋ yieraaya don Diilon-ɥumelle-na, ku saaya i tiɛ kãya bamaŋ saa yiera don miɛ temma-i. I saa saaya i tiɛ ce kumaŋ dɔlaanun miɛ yon.

² Neliɛŋo neliɛŋo i hɔlma-na, u saaya u vaa u fere baa kumaŋ dɔlaanun banamba-i a kãya-bei ba naŋ kaasɪnni Diilon-ɥumelle-na. ³ Na saa da, *Kirsa saa tuɔ ce kumaŋ dɔlaanun fuɔ. Ma nyegãaŋ Diilon-nelma-na wuɔ: «*Diilo, bamaŋ taa ba tuora-niɛ, ba tuosɪnni birii haa muɔmɛi nuɔ-i.*»*

⁴ Mamaŋ nyegãaŋ Diilon-nelma-na hiere dii ku biena-na, ma nyegãaŋ da ma pigãaŋ-ye nelma. Ma ce-ye hɔhɪnantaan miɛ aa ta ma dii sireiŋa yiɛ i die gbãa die tiɛ hiŋ Diilon-ciilunɲu taalunɲu. ⁵ Diilo fuɔ maŋ hɔhɪnammu tienjo-i baa sireiŋa tienjo-i, u kãya-nei na ta na nunu na-naa ɲaa Yesu-Kirsaŋ

* **15:3** Gbeliemaŋ-nalãanɲu (Psaume) 69.10

waan-ma dumaa. ⁶ Ku yaa na ka gbonu hiere ce noduɔŋgu ta na gbɛliɛŋ Diilonɔ-i Itienɔ-i Yesu-Kirsa To-i.

⁷ Terienɔŋgu fanɔŋgu-na, taa na siɛ na-naa Diilonɔ yerre fafaanɔŋgu maama-na, ɲaa Kirsan siyaa na-maanɔ-i dumaa. ⁸ Yaan mi tūnu-nɛi, Kirsa juɔ duɔ ji kāyā *Yuifubaa-ba-i. Diilonɔ un ɲa naa pā nunɔŋgu man baa ba hīncuɔmba-i, Yesu juɔ ji ce ku yaa-i a pigāan wuɔ Diilonɔ duɔ wan man, u ce-ma. ⁹ U bi juɔ *niɛraamba da ba gbāa gbɛliɛŋ Diilonɔ-i u ānfafamma maama-na ɲaa man nyegāan dumaa Diilonɔ-nelma-na wuɔ:

«Ku'i ciɛ mi ka ta mi gbɛliɛŋ-ni niɛraamba hɔlma-na, aa ta mi hɔl nɛini mi tuɔlnu-ni.»†

¹⁰ Ma bi nyegāan wuɔ:

«Niɛraan namaa, yaan na hɔmmu fɛ Itienɔ baamba muumu temma-i.»‡

¹¹ Ma bi tiraa nyegɛŋ wuɔ:

«Niɛraan namaanɔ-i hiere, taa na gbɛliɛŋ Itienɔ-i! Nelbilien namaanɔ-i hiere nilɛiŋa-na, taa na hɔl nɛini na tuɔlnu-yuɔ.»§

¹² Aa bi tiraa nyegɛŋ *Isayi seɓe-i-na wuɔ:

«Yese *hāayɛlɲo nanɔ ka jo.

U ka sire waa niɛraamba yun-nu.

Nuɔmba-i nilɛiŋa-na hiere ba ka haa ba nanɔga-i u yaa nuɔ-i.»†

¹³ Nan haa na nanɔga Diilonɔ-na, fuɔ man i cicuɔŋgu tienɔ-i, u fɛ na hɔmmu-i da hinni, aa gbuu dii

† **15:9** Gbɛliɛman-nalāanɔŋgu (Psaume) 18.50 ‡ **15:10** Anɲnamma tiyemman-seɓe (Deutéronome) 32.43 § **15:11** Gbɛliɛman-nalāanɔŋgu (Psaume) 117.1

* **15:12** Yese: Davidi to yaa-i. Niɛŋ u sɲni-i Samiel seɓedɛlɛlɔŋo-na (1 Samuel) 16.5-13. U bi waa Yesu haayienɔ. Niɛŋ Matie seɓe-i-na 1.6. † **15:12** Isayi (Ésaïe) 11.10

yaafɛlle na muntɛnammu-na, ku yaa *Diilonɔ-Yalle ka ce na ta na hiŋ u ciilunɔgu taalunɔgu bɔi.

Maman yuu Pol huɔŋga-i

¹⁴ Tobinɔ namaa, mɛi fɛrɛ-i mi suyaa-ma wuɔ na hɔmmu yuu baa ɔnfafamma, na suɔ wɛima-i hiere, aa na gbɔa dii nelfafamma na-naa tɔnninɔ.

¹⁵ Nɔga mi suuye mi yufiɛŋa-i aa waŋ manamma cor sebe daayo terni bɔi-na, da mi ce nelma namma tienu-nɛi. Diilonɔ firiinu u huɔŋga-i baa-mi ku'i ciɛ mi ce-ma dumaanɔ-na. ¹⁶ U ciɛ-mi Yesu-Kirsa cɔarɔŋ muɔ *nieraamba hɔlma-na. U diyaa u *Neldɔdɔlma-i mi nammu-na mi ta mi waŋ-ma baa-ba kumaŋ ka ce *Diilonɔ-Yalle bɔ-ba ba deŋ, a migaaŋ-ba ba pɔ ba fɛrɛ hɔ Diilonɔ-i.

¹⁷ Teriɛnɔgu fanɔgu-na, Diilo baa Yesu-Kirsa-i, mi gbɔa gbɛliɛŋ mi fɛrɛ Diilonɔ-maacemma-na. ¹⁸ Mi gbɔa cira *Kirsa yaa kɔayɔ-miɛ mi bir nieraamba

yammu-i Diilonɔ-na ba ta ba nu u nunɔgu-i. U ciɛ-ma baa mi nun-ɔndaanɔgu a naara mi ɔncemma.

¹⁹ U ciɛ-ma baa himma baa gbɛrɛ. U ciɛ-ma baa Diilonɔ-Yalle fɔŋgɔ yaa-i. Ku ciɛ dumei mi gbuo terni-i hiere baa Kirsa Neldɔdɔlma-i, a doŋ dii *Yerusalemu, jo ji hel baa Iliri nilɛiŋa-i hiere.

²⁰ Maman naa yu mi huɔŋga-i, mi taa mi taara mi fulnu nilɛiŋa maŋ saa nu Kirsa maama-i dede, a waŋ Neldɔdɔlma-i baa-ba. Mi saa ta mi taara mi haaya unanɔ dɔnɔgu ku'i ciɛ mi fulnu nilɛiŋa maŋ saa nu u maama-i dede. ²¹ Mi ciɛ-ma nɔaa maŋ nyɛgaaŋ dumaa Diilonɔ-nelma-na wuɔ:

*«Baŋ nɔ na'a ba saa waŋ u maama baa bamaŋ dede,
ba ka da-yo,*

aa bamaŋ saa naa nu u maama da,

ba ka suɔ ma yaan̄ga-i.»‡

Wuɔsaan̄gu man̄ dii Pol gbeini-na

²² Maacen̄ daama yaa taa ma bella-miɛ a ce mi saa gb̄aa k̄a ka ne-na. ²³ Fiefiɛ-i-na ma t̄iɛ terien̄ daaku-na. Miñ duɔñ ta mi taara da mi k̄a ka ne-na ku daa bien̄a b̄oi. ²⁴ Mi ka k̄a ɛsipanyi. Mi k̄amma-na, mi ka yiera na terien̄gu-na a ce yinni cɛlle baa-na aa suɔ cor, ku yaa mi huɔn̄ga ka f̄ɛ. Aa mi hil mi ne na kak̄aȳan̄gu yaa-i da mi gb̄aa ka cor baa mi h̄umelle-i. ²⁵ Dumandɛ-i-na, mi k̄a *Yerusalemu da mi ka h̄a Diilon̄-d̄un̄-baamba-i p̄ɔpuɔrun̄gu. ²⁶ Diilon̄-d̄un̄-baamba man̄ Maseduɔni-i-na, baa baman̄ dii Akayi-i-na, ba naan̄ gbein̄a da ba k̄aȳa Diilon̄-d̄un̄-baamba man̄ nawalaamba-i Yerusalemu-i-na. Mi k̄a baa con̄goruon̄gu fan̄gu yaa-i. ²⁷ Ku d̄olaanu ba yaa-i ba ce-ma. Aa ma cemma faa, baa naa saaya ba ce-ma. Baa naa saaya ba ce-ma yun̄ haku-i nuɔ-i? *Yuifubaa-ba man̄ h̄uȳaa Yesu maama-i, ba calaa ba Diilon̄-h̄umelle-i baa *niɛraamba-i; niɛraamba saaya ba bi cal ba naḡan̄-niini-i baa bafamba-i ke! ²⁸ Da mi ji b̄al baa mafamma-i, da mi gb̄an̄ k̄a ka h̄a-ba con̄goruon̄gu fan̄gu-i, mi p̄an̄ bie ɛsipanyi h̄umelle a ka yiera na terien̄gu-na aa suɔ cor. ²⁹ Mi suyaa miɛ da mi hi na terien̄gu-i, *Kirs̄a ka silaa ce baa-ye cor.

³⁰ Tobin̄ namaa, miñ ka taara kuman̄ na wu-laa, ku yaa daaku: Niɛñ Itien̄o-i Yesu-Kirs̄a-i baa *Diilon̄-Yallen̄ diyaa nelnyulmu man̄ i h̄ommu-na, aa na ta na c̄ar̄a Diilon̄o-i na h̄a-mi, a k̄aȳa-miɛ mi malun̄gu-na. ³¹ C̄ar̄an̄ Diilon̄o-i u kor-

‡ 15:21 Isayi (Ésaïe) 52.15

mi *Yude ãnyagarmantaamba nammu-na, aa min kãñ baa põpuõrunḡu mañ Yerusalemu-i-na, Diilonḡ-dũñ-baamba ka hũu-ku mi wulaa. ³² Mafañ da ma ce, mi ka hi na terienḡu-i baa hõfẽlle, aa Diilonḡ duõ sie, mi kaa bi da fiisa celle. ³³ Diilonḡo-i Hõfẽllentienḡo waa baa-na hiere. Ma ce dumaa.

16

Jaalupãlle

¹ Mi ka dii i tũõ-i Febe-i na nañ-na, u ce Diilonḡ-maacemma-i u kãyã Diilonḡ-dũñ-baamba mañ Sãñkire-i-na*. ² Duõ kã, na ne Itienḡo-i aa na bello fafamma ñaa mañ saaya ma ce dumaa Diilonḡ-dũñ-baan miẽ i hõlma-na. Kumañ maama-i da ma waa-yuõ, na kãyã-yuõ baa ku bĩñkũḡu-i. U kãyã nuõmba bõi, halle meĩ ferẽ mañ daami-i.

³ Mi jaalaa Pirsika-i† baa Akilasi-i, ba yaa mi namaacenciraamba Yesu-Kirsa suonḡu-na. ⁴ Ba hĩerã kuliinḡu-i da ba gbãa hũu muõḡo-i kuõ. Mi jaal-ba. Aa meĩ da-mi-diei sĩ yonḡ. Diilonḡ-dũñ-baamba mañ *niëraañ-nileiña-na hiere, ba jaalaa-ba.

⁵ Mi jaalaa Diilonḡ-dũñ-baamba mañ tigiinḡ ba cãrã Diilonḡo-i Akilasi ba dumelle-na. Mi jaalaa mi ñienḡo-i Epayinẽti-i. U yaa hũyãa *Kirsa maama-i igẽna *Asi-i-na.

⁶ Mi jaalaa Maari-i, u vaa u ferẽ baa na maama-i.

⁷ Mi jaalaa Andorkusi-i baa Yuniya-i. Bafamba-i meĩ nellenḡ-tobimba. I waa kaso-i-na baa i-naa. Yesu *põpuõrbiemba namba'i bafamba-i, ba

* **16:1** Sãñkire: Niẽñ Põpuõr. 18.18. † **16:3** Pirsika yerre nande yaa wuõ Pirsili. Niẽñ Põpuõr. 18.2.

kūᅅgu dōlᅅnu nuōmba-i. Bafamba daa yuᅅ-
bīncōsīnni muō-na Kirsa horre-na.

⁸ Mi jaalaa Ampilatusi-i, u maama dii kpelle mi
huōᅅga-na Itieᅅo horre-na.

⁹ Mi jaalaa Urbē-i, u yaa i namaacencerōᅅo Kirsa
suōᅅgu-na. Aa bi jaal Sitakisi-i; fuō maama bi
dii kpelle mi huōᅅga-na.

¹⁰ Mi jaalaa Apelesi-i, u pigāaᅅ wuō u nyaarāa
Kirsa-i-na.

Mi jaalaa Aritobul dumellenᅅ-baamba-i.

¹¹ Mi jaalaa mi nellenᅅ-tobiᅅo-i Erodiyō-i. Aa jaal
Narsisi dumellenᅅ-baamba maᅅ hūyāa Itieᅅo
maama-i.

¹² Mi jaalaa Tirfēni-i baa Tirfosi-i. Caᅅᅅ
daaba-i ba hāi-i-na, ba vaa ba fεε baa Itieᅅo
maacemma-i. Aa bi jaal Perside-i, fuō maama
bi dii kpelle mi huōᅅga-na, aa u bi vaa u fεε
baa Itieᅅo maama-i.

¹³ Mi jaalaa Urufusi-i, Itieᅅo yufellenᅅ-nolᅅo-i. Aa
bi jaal u nyu-i, uu dii ᅅaa mei fεε-i mi bi nyu.

¹⁴ Mi bi jaalaa Asēᅅkiri-i, baa Fileᅅō-i, baa
Ermēsi-i, baa Paturobasi-i, baa Ermasi-i baa
tobimba maᅅ dii baa-ba hiere.

¹⁵ Mi jaalaa Filologi-i baa Yulusi-i, aa jaal Ner-
ieᅅo-i baa tōncieᅅo-i, aa bi jaal Olēmpasi-i baa
Diilonᅅ-dūᅅ-baamba maᅅ dii baa-ba hiere.

¹⁶ Taa na jaal na-naa fafamma ᅅaa ceduōᅅ-bienᅅ
namaa.

Bamaᅅ dii Kirsa horre-na hiere ba pāa-na
jaaluᅅgu.

¹⁷ Tobieᅅ namaa, jande mi cārā-nei, Diilonᅅ-
hūmelle maᅅ maama-i waᅅᅅ baa-na, bamaᅅ
mielāa-ma, bilaᅅᅅ na fεε kutaamba-na; ba jo baa

bɔrɔmma, aa ba pira nuɔmba-i Diilonɔ-hūmelle-na. Baa na ta na piɛ kutaamba-i. ¹⁸ Ba sa cāa Itienɔ-i *Kirsa-i, ŋga ba cāa ba kusūnni. Ba taal bamaŋ sa suyaan ku yaanɔa-i baa ba nudɔdɔlle-i. ¹⁹ Namaanɔ-i, nuɔmba-i hiere ba suyaa wuɔ na nu Itienɔ nunɔgu-i. Terienɔgu fanɔgu-na, ku dɔlnu-miɛ baa-na. Ŋga mi taara na ta na suɔ ānfafamma-i na ce-ma aa na baa yan āmbabalma ji kpatalla-nei. ²⁰ Diilonɔ-i Hɔfɛllentienɔ-i, a saa baa cɛlle, u ka mal *Sitāni-i hā na ce na bāanɔgu-i yuɔ.

Itienɔ-i Yesu u kāyā-nei.

²¹ Mi nabentienɔ-i Timote jaalaa-na, a naara mi nellen-tobimba-i Lusiwusi-i baa Yasɔ-i baa Sospater hiere.

²² Muɔ Tertusi, mi bi jaalaa-na. Ii dii baa i-naa Itienɔ horre-na. Muɔmei nyɛgāan Pol seɓe daayo-i hā-yo.

²³ Gawusi bi pāa na jaaluŋgu. Muɔ Pol, mi haraa u yaa nuɔ-i. Diilonɔ-dūŋ-baamba-i hiere ba tigiin fuɔ terien-nu'i ba jaal Diilonɔ-i. Nelle gbeitieratienɔ-i Erati jaalaa-na baa i natobiŋo-i Kartusi-i.

[²⁴ Itienɔ-i Yesu-Kirsa u kāyā-nei hiere. Ma ce dumaa.]

Jaaluperienɔgu

²⁵ Yaan i tiɛ jaal Diilonɔ-i! Miŋ wan *Neldɔdɔlma maŋ baa-na Yesu-Kirsa maama-na, u yaa gbāa ce na yiɛra don u hūmelle-na a saa baa nelma famma-i. Diilonɔ kusūŋgu maŋ naa fuo dii ku domma-na, ku puuriye fiɛfiɛ-i-na Neldɔdɔl daama yaa nuɔ-i. ²⁶ Diilonɔ maŋ si dii duɔ ji kā terienɔgu, u

ብዩ ህ *ጥጥራይብምባ ወገን ህ ክህንገህ-ይ ባ ሳይፎባ-
ባ-ና ከህምባ-ይ ከይፎ ከይገባ-ና ባ ል ባ ህህ-ማ
ላ ከህ-ማ ላ ር-ማ.

²⁷ ዲላጎ ነላ ህ ዲይ ነገን ከይከላጎ-ይ. ሃገን ዲ ገዩ
ክላ-ዐ ከንንገን ክገን ሃህ-ክላጎ-ይ-ና! ማ ብዩ!

Diilon-nelma Tobisĩfelenni
New Testament in Cerma (UV:cme:Cerma)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Cerma)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cerma

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

All rights reserved.

2014-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

5ffe1c98-1ba9-54d8-8f4c-03a7c12fba11